

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

Показ і зображення руху при вивченні кінетичного мистецтва в художній діяльності у початкових класах.

Амбруш (Шутів) Жанет Людвигівна

Студентка IV-го курсу

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Тема затверджена Вченою радою ЗУІ

Протокол № 7 /27 жовтня 2020 року

Науковий керівник:

Коприва Аттіла Т.

канд. мистецтвознавство, доцент

Завідувач кафедрою:

Біда Олена Анатоліївна,

доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202_ року

Протокол № _____ / 2021

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра педагогіки та психології

Кваліфікаційна робота

Показ і зображення руху при вивченні кінетичного мистецтва в художній діяльності у початкових класах.

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Виконала: студентка IV-го курсу

Амбруш (Шутів) Жанет Людвигівна

Освітня програма: 013 Початкова освіта

Науковий керівник: **Коприва Аттіла Т.**

канд. мистецтвознавство, доцент

Консультант: **Кулін Агнеш З.**

ст. викладач

Рецензент: **Кучай Тетяна П.**

доктор пед. наук, доцент

Гогола Золтан С.

викладач

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

A MOZGÁSÁBRÁZOLÁSRA ÉS A KINETIKUS MŰVÉSZET BEMUTATÁSÁRA ÉPÜLŐ TEVÉKENYSÉGEK AZ ELEMI ISKOLÁBAN

Szakdolgozat

Képzési szint: alapképzés

Készítette: Ambrus (Sütő) Zsanett

IV. évfolyamos hallgató

Képzési program: 013 Tanító

Témavezető: Kopriva Attila

a művészettudományok kandidátusa, docens

Konzulens tanár: Kulin Ágnes

adjunktus

Recenzens: Kucsáj Tetjana

a pedagógia tudományok doktora, docens

Gogola Zoltán

adjunktus

Зміст

Вступ	6
I. Зображення руху і сила динамізму в історії мистецтва	7
II. Футуристичні думки в живописі та фотографії	13
III. Кінетичне мистецтво та мистецтво оп-арт	17
III.1. Оп-арт	21
IV. Практична частина – Обробка творів оп-арта (оп-мистецтва) в початкових класах	23
IV. 1. Перше заняття – приготування агамографа і загальна презентація роботи у другому і третьому класах.....	24
IV. 2. Заняття на основі мистецтва «мобілі» Колдера, загальна презентація заняття у четвертому класі	38
Резюме	46
V. Додатки: Список літератури	58
V.1. Список малюнків	50

Tartalomjegyzék

Bevezetés.....	6
I. Mozgás ábrázolása és a dinamizmus ereje a művészettörténelemben.	7
II. Futurista gondolatok a festészetben és fotográfiában.....	13
III. Kinetikus művészet és az op-art.....	17
- III. 1. Op-art.....	21
IV. Gyakorlati rész- Op-art alkotások feldolgozása az elemi osztályokban.....	23
IV.1. Első foglalkozás-agamográf készítése és a tevékenység általános bemutatása a második és harmadik osztályban:	24
IV.2. Foglalkozások Calder mobiljait alapul véve, a foglalkozás általános bemutatása a negyedik osztályban.....	38
Összegzés	47
V. Mellékletek: Irodalomjegyzék	48
V.1. Ábrajegyzék.....	50

Bevezetés

Szakedolgozatomban folytattam az elmúlt év témakörének kutatását, amely a mozgás ábrázolásának fejlődésével foglalkozik a képzőművészetben. Időrendi sorrendben haladva, megfigyeltem a művészettörténelem kiemelkedő alkotóit és alkotásait, amelyek a mozgás ábrázolásában hoztak létre jelentős műveket.

A dinamizmus, meghatározó fogalom az alkotások értelmezésébe, ami leginkább az alkotások kompozíciójában figyelhető meg. A dinamikus művészet, nem csak a kompozíció hosszú utat tett meg a fejlődés útján, amelyen különleges és egyedi megoldásokat, műveket lehet felfedezni, amelyek a dinamikus jellegükben születtek. Látható, hogy milyen nehéz dolguk volt a művészeknek igazán élethűen megformázni az anyagot, vagy megfesteni egy képet, amely valóban a mozgás illúzióját adja át.

Tovább haladva az időben, a modern technikák felé vettem kutatásom irányát. Ugyanis a fotográfia szerves része a mozgásábrázolásnak. Számos különleges fotografikus dolgozott azon, hogy valaminek a mozgását megörökítse és egy két dimenziós állóképen adja át a pillanatot, és hogy azon a maradandó képen visszaköszönjön a dinamika és a szemlélő maga is érzékelje a mozgást. De ez persze nem sikerült első próbálkozásra, hiszen a tökéletes munkához megfelelő eszközre is szükség volt, és míg újabb és újabb eszközök készültek el ezzel a céllal, sokféle megoldás született, ami változatossá és érdekessé teszi ezt a folyamatot, amelyet képek által érzékelhetünk is. Amíg a képek készítésében a technika játszott nagy szerepet addig a szobrászatban a technika mellett természet erői is feltűntek, így a mechanikusan mozgó szobrok mellett születtek a víz és a szél által mozgásba lendülő alkotások is, amelyekkel akár az utcán is találkozhatunk.

Látva ezt a rengeteg kreatív megoldást, egyértelművé vált bennem, hogy ez téma és probléma felvetés a dinamizmussal és mozgással kapcsolatban, a művészetben fontos részét képezik vizuális kultúránknak, ezért nélkülözhetetlen megismertetni azt a gyerekekkel is, akár már az elemi osztályokban. Munkámban azt is kifejtem, hogyan vonható be a mozgás ábrázolásának művészete az elemi osztályosok művészet óráinak programjaiba. Erre a célra különösen a XX. századi művészeti irányzatot, az Op-artot, azon belül leginkább az agamográf technika és a kinetikus-mobilszobrászatot választottam ki.

Szakedolgozatomban leírom, hogy egy op-art alkotás és egy mobil szobrászati alkotás segítségével, hogyan lehet komplex módon nem csak a műértést, befogadóképességet fejleszteni, de az alkotói tevékenységek kapcsán beépülhetnek új ismeretek is a tanulók tudástárába és tapasztalati dobozába, a NUS előirányzott programjához is alkalmazkodva.

I. Mozgás ábrázolása és a dinamizmus ereje a művészettörténelemben.

A mozgás sokszor került a művészek érdeklődési körébe. Hogyan lehet ábrázolni, kifejezni a festészetben, szobrászatban. Néha még a művészi alkotás alapelveinek tekintették. Később megkülönböztették a festészet és a szobrászat között. A kinetikus művészet köré tartoznak a természet erőinek véletlenszerű játékára utaló mobilok, a mozgó fényeket vetítő szerkezetek, előrelátható mechanizmusok. Tágabb értelemben pedig ide tartoznak az olyan, alkotások, amelyek látszólagos mozgást idéznek elő és ezzel bizonyos "optikai" vagy tapintási mozdulatot váltanak ki a szemlélőből.

Ám a mozgás ábrázolása a művészettörténelem során nem mindig volt előtérbe helyezve, ha megfigyeljük az ókori szobrászat és képi hagyatékunkat megfigyelhetők, hogy a statikus és archaikus ábrázolásmód hogyan teszi meg első lépéseit a dinamikusság felé. Művészet az egész világon felelhető valamilyen formában, és nagyon régre nyúlik vissza.

A művészet fejlődése kb. ötezer évvel ezelőtt indult el a Nílus völgyében, és közvetlenül örökölte ránk a hagyományait. Érdekes megfigyelni az egyiptomi emberi ábrázolás arányait és szabályrendszerét.¹ A mozgás élethű ábrázolását már ők is próbálkoztak, először a szobrászatban az emberi alak megformálásánál úgy akarták megvalósítani ezt, hogy nem egy helyben álló alakot ábrázoltak, hanem lépés közben. Ezen az úton haladtak tovább a görögök is, akik egyre kidolgozottabb és élet hűbb műveket alkottak. Ezzel közelebb jutva ahhoz az elképzeléshez, amellyel a mozgást kívánták megeleveníteni műveiken.

A görög művészetből ismert Archermos ábrázolta először a győzelem istennőjét, a Nikét, merészen megkísérelte, hogy a szárnyas alakot röpdülés közben ábrázolja, a gyors mozgás hatását szemléltetni akarván a lábakat futásszerű helyzetbe hozza. A röpdülést pedig azzal az érdekes megoldással akarja ábrázolni, hogy a földet jelképező talapzatot nem érintik a lábak, azt csak a ruhának lecsüngő része tartja a szobrot. Ez a megoldás abban az időben nagy elismerést érdemelt, mert ezen a területen a művész nem támaszkodhatott előzményekre,² és így elindította saját szemlélete alapján a mozgást ábrázolást, egy olyan időben, amelyben még erre nem volt példa.

Az archaikus szobrászat két fő alakja a ruhátlan ifjú, a kúrosz, és ruhás nő, a koré.³ A szobrok előrelépő bal lába, ökölbe szorított tenyere az egyiptomi szobrászat műveivel köthető, de jelentős eltérések is láthatóak a két ábrázolás között. A görögök örömtől sugárzó, távolba néző arcuk, előkelően egyenes, erős és egészséges testük ettől a lépő mozdulattól kelt kevésbé merev

¹ E.H.Gombrich: A művészet története. (55. oldal)

² Sebestyén Gyula: Az ókor művészete. (248. oldal)

³ Művészettörténelem 7. évfolyam

hatást. Méretük általában életnagyságúak vagy nagyobbak.

Mozgalmas képszerkezet és kompozíciós dinamika a különbözőkorstílusok fényében. A barokk kor mozgalmassága.

A “barokk” kifejezés eredete a mai napig bizonytalan. Nagy a valószínűsége annak, hogy a portugál barrucával (szabálytalan formájú gyöngy) és az olasz baroccóval (szabálytalan, nyakatekert következtetés) áll kapcsolatban. Jelentéséhez mindig a “szabálytalan”, ”szokatlan”, ”érthetetlen”, ”bizarrr” fogalmak kapcsolódtak, és így került be a korabeli enciklopédiákba, szótárakba és kritikákba is.⁴

1. **ábra** Francesco Mochi: Angyali Üdvözlés (1603-1605)

művészet Mochi “Angyali üdvözlés” alkotásában két alak temperamentumos mozgása jellemzi, amelyek az érzelmet helyettesítik és reálisan közlik a történet váratlanságát. Azonban az élesen

A barokk korban is észrevehetjük a képzőművészetekben, szobrászatban, festészetben, építészetben, hogy ott is igyekeztek a művészek megformálni a mozgást és ez által még élet hűbbé tenni műveiket. Amit nem mindenki egyformán kívánt megvalósítani, ezért születtek kevésbé sikeresebb munkák is, amelyekben a nagy igyekezet törte meg a hatást, viszont akadtak olyan munkák is, amelyek ámulatba ejtően fejtik ki a hatást, amelyet a művész szeretne átadni. Elsősorban Stefano Maderno (Olaszország) volt az, aki fő műve – Szent Cecília szobra (1600) – észrevehetjük, hogy nem egy merev személyt ábrázol, hanem ahogy a szent a földre borul arcát a földnek fordítja, már nem úgy, mint korábban fülkébe állítva ábrázolták a szenteket, kezükben tulajdonságaikkal, amint fogadják a hódolatot. Ennél a szobornál a művész történetet és eseményt alkot.

A barokk szobrászat kiemelkedő képviselője Francesco Mochi (Olaszország, 1580-1654) akinek a stílusa mozgalmas ellentétben Madernoval, akinek munkáját a nyugalom jellemezte.

⁴ sulinet.hu – XVIII. A barokk és rokokó művészet – A “barokk” szó jelentése (2. bekezdés)

metszett formák, a simára csiszolt felület akadályozza az igazi dinamizmus létrejövését. Szent veronika alakja (1630 – 40) tanúsítja, hogy Mochitól még idegen a teljes és átható dinamika. A figura komplikált tartása, heves, lépő mozdulata, a ruha redőinek hullámzása nem fejezi ki meggyőzően érzelmeit, a redők mozgása értelmetlen, a gesztus túlzott hatást vált ki és a szobor statikája ingatagrá válik. Ezzel a művel bizonyítja Mochin, hogy indulatos, túlterhelt mozgás nem elegendő igazán a barokk szellemű mű megalkotásához. A dinamika nem pótolhatja a mozdulatsor megfelelő részletének a kiválasztását.⁵

A mozgás legalkalmasabb, az egész történést magába foglaló pillanat kiválasztását eredményesen oldotta meg Giovanni Lorenzo Bernini. Jellemzői a festőiség, mozgalmasság, drámaiság és pátosz. Lenyűgöző mintázása, virtuóz faragása addig lehetetlennek tűnő, a szobrászat lehetőségeit szinte meghaladó feladatok megoldására is alkalmassá tették. Műveinek meghatározó ereje alól egyetlen kortársa sem tudta kivonni magát, sőt még azok, sem akik ellentétes mintaképet követtek.⁶ Bernini nagyszerű adottságokkal rendelkezett. Fiatalon lett híres szobrász, építész és elismert festő is volt. A művészet minden területén természetes könnyedséggel alkotott.⁷ Nagyon hamar ráeszmélt arra, hogy szakítania kell a manierizmus eszközeivel, bonyolult testtartásaival, túlzott csavarodó formáival. A “ Szent Teréz ekstázisa” (1646 – 52) a XVI. században élt szentnek, a karmelita apácarend megreformálójának visszaemlékezéseiből a híres látomás eseményét dolgozza fel különösen pontosan követve az írott szöveget, amely szerint egyesül az égi vőlegénnyel. Az angyal és szent kapcsolatát nem formai, hanem tartalmi elemekkel teremtik meg, de az összefüggés így is teljes. Szent Terézia hátrahanyatló alakja ebben a tartásban, erőtlenebbnek, tehetetlennek hat és ruhája mozgása a megindultságot, az érzelmek hullázását jeleníti meg. Fejének puha modellálása mintha ecsettel és nem szobrászvéssővel készült volna.⁸

A barokk kori festészet a térben szabadon áramló, lendületes vonalvezetést kedveli. Megmozgatja a formát és ennek érdekében szívesen aknázza ki a fény és árnyék festői ellentétét. A művészek gyakran alkottak a szemet megtévesztő illuzionisztikus formálás különböző eszközeihez. A kor értelmes gondolkodásmódja azonban itt is érvényre jut. A barokk illuzionizmus nem tagadja meg a valóságot, egyszerűen csak az érzékelés határát akarja kiszélesíteni. A barokk művészet legnagyobb festői Itáliában Caravaggio, Spanyolországban Greco és Velasquez, Flandriában

⁵ sulinet.hu – XVIII. A barokk és rokokó művészet – A barokk művészet részletesebben – A barokk szobrászat megszületése Itáliában (4-8 bekezdés)

⁶ sulinet.hu – XVIII. A barokk és rokokó művészet – A barokk művészet részletesebben – Barokk és Klasszicizáló irányzatok Rómában (1-2 bekezdés)

⁷ sulinet.hu – XVIII. A barokk és rokokó művészet – A barokk művészet részletesebben – Barokk és Klasszicizáló irányzatok Rómában (5. bekezdés)

⁸ sulinet.hu – XVIII. A barokk és rokokó művészet – A barokk művészet részletesebben – Barokk és Klasszicizáló irányzatok Rómában (6. bekezdés)

Rubens és van Dyck, Hollandiában Frans Hals, Rembrandt és Vermeer.⁹

Pieter Pauwel Rubens (1577-1640) nagymértékben szerette a mitológiai témákat, a szenvedélyes jeleneteket. Életerőtől telített figurái a valóságot túljátszva mindig valami szerepet alakítanak. Alkotásai a stabszerkesztés, a tökéletes forma csodálatra sarkallja a szemlélőt.¹⁰A barokk festmények mozgalmassága tehát valamennyire azzal a szándékkal magyarázható, hogy a festők érzéseket, indulatokat, szenvedélyeket kívánt ilyen módon szemléletessé tenni.¹¹

Romantika.

Ahogy a franciák az emberi alakok érzéseinek, formáinak az élethű ábrázolásával akarták mozgalmassá tenni festményeiket, addig az angol festészet teljesen más irányba kezdett kiformni, nem is emberi alakokkal foglalkoztak, sokkal inkább a tájjal, tengerrel, égbolttal, köddel stb. Onnan olyan művek kerültek ki amelyek, nem éles képet mutattak, hanem elmosódott foltokkal ábrázolták a változás mozgását. A XVIII. század angol festészet legnagyobb alakja Joseph Mallord William Turner (1775- 1851) jeleskedett műveiben a mozgás ábrázolásáról bár azt egészen sajátosan teszi. Tájképei mára plein air, a realizmus, sőt bizonyos értelemben az impresszionizmus előfutárának tekinthető. Turnernek új szemlélete van, nála a téma elsikkad a légköri hatások, a hangulatok kifejezése mellett. Elsősorban olyan anyagok érdeklik, amelyek folyamatosan változnak, mint például a köd, páragóz stb. Képein a páras fényözön dominál, minden elveszíti az anyagi tömörségét és lebegés hatását kelti. Ebből fakadóan nem véletlen, hogy legkedveltebb tárgyait a tenger és annak változékonysága jellemzi.

Az “ Eső, gőz és sebesség” (1844) című kép az áttetsző és hevesen egymásba folyó színeknek amolyan együttesét nyújtja. Látomásszerű, színekkelteményben ábrázoló világnak a csodálata vezeti, amelyet a gyors átalakulás, a ködben változó-felbomló formák és színek jelentenek. Mindenütt a tenger és az ég kölcsönhatását tanulmányozza a különböző időjárási viszonyok között. Megdönti azt a teóriát, amely szerint a rajz mindennek az alapja, nála a fény-és színhatás kap szerepet.¹²

Az évek során alakította ki különleges festésmódját. Életművét a tematikai gazdagság és a szüntelen technikai újítás jellemzi. Munkásságában több korszak különböztető meg, attól függetlenül, hogy épp milyen befolyással voltak rá más művészek. Sokak szerint, a XIX. század legjelentősebb tájképfestője. Az évek során, képein a rokokós atmoszféra a fények hatására feloldódik, szinte absztrakt fényhatások keletkeznek.

1871-ben Monet és Pissaro fedezi fel a foltfestéses technikáját, világos és gazdag

⁹ sulinet.hu – XVIII. A barokk és rokokó művészet – A barokk képzőművészet (1. bekezdés)

¹⁰ sulinet.hu – XVIII. A barokk és rokokó művészet – A barokk képzőművészet (6. bekezdés)

¹¹ sulinet.hu – XVIII. A barokk és rokokó művészet – Festészet – A XVII. századi itáliai festészet alapelvei (8. bekezdés)

¹² sulinet.hu – XXII. A romantika művészete – Anglia (4-5 bekezdés)

színek kompozícióit, a fiatal impresszionisták saját vakmerő kísérletezésükhöz kaptak tőle szellemi és technikai festői támogatás.¹³

Impresszionizmus és a mozgalmas tájkép.

A XIX. század utolsó harmadában a festészetben ekkor jön létre a megújító stílus az impresszionizmus, ami Franciáktól ered.

Csak pár festő játszott fontos szerepet az impresszionizmus történetének alakulásában, de legalább annyira fontosak voltak a peremén alkotó művészek is, mivel mindannyian hozzájárítottak néhány darabot az impresszionista forradalom óriási összképéhez. Monet, Pissaro és Renoir neve jelentik a mozgalom középpontját. Renoir szerepe kétségtelen az impresszionizmus irányzat kialakításában és abban az időtartamban, amikor Monet-val egymás közelében alkottak.

Renoir művészetében észrevehető az irányzat általános jegyei és filozófiája. Láthatjuk a korai fejlődést, amely akkor történt, amikor még Renoir nem találkozott azokkal a festőkkel, akiknek a köreiből kialakult a stílusa és a művészetéről való nézőpontja, valamint észrevehető azt a munkát, amely a mozgalom 1886-os utolsó impresszionista kiállítás után jelenik meg.

Alkotói céljai, a saját maga által meghatározott festői attitűd, amit természete is elárul, alapvetően távol áll a többi impresszionistától, például Monet vagy Pissaro művészetétől, bármennyire is hasonlónak látszanak.¹⁴

Renoir 1880-1881-ben készült festménye *Az evezősök reggelije* zárja le az impresszionistakorszakát. Bár Renoir nem hagyta el az impresszionista módszert és ecsetkezelést, sőt később máskor is vissza tért hozzájuk, de jellegzetes azonosulásának vége. A kép szerkezetében forduló, csavarodó alakok mozgása bizonyítja Renoir festői érettségét.¹⁵

Claude Monet a fénytől függően szüntelenül változó természet, akarta megragadni sajátos festéstechnikával. Ahogy korábban Turnernél fedezhetjük fel, úgy Monet is a fény, a szín és azok légköri kapcsolata érdekelte és így vált legfőbb témájává a táj.

Edgar Degas leginkább a balett és lóverseny pillanatszerű mozgás megörökítése volt művészetének alapja.

2. ábra Edgar Degas: *Swaying Dancer* (1877-1879)

¹³ Rajko Andrea és S. Nagy Katalin: Művészettörténet II. kötet (17-18 oldal)

¹⁴ Trewin Copplestone: Pierre-Auguste Renoir (7. oldal)

¹⁵ Trewin Copplestone: Pierre-Auguste Renoir (41. oldal)

Vonzotta a balett táncosok színpadi próbájuk közbeni ábrázolása, de emellett gyakran festette meg a lovak és zsokéjuk gyors mozgását is. Degas képein az alakokat olyannyira a mozgás hevében láthatjuk, hogy néhányan még ki is csúsznak a képből, csak félig vagy alig látszanak.

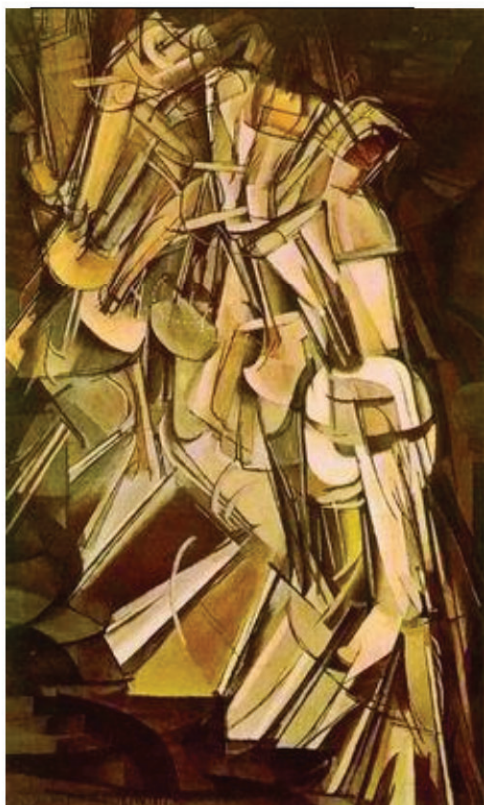
Az impresszionizmus fénykorának a képviselője Eduard Manet (1832-1883). Manet a XIX. század második felében erőteljesen indította el a francia festészetet. Nagyon szerette Párizst. Bármelyik képen, amelyen ezt a helyet ábrázolja merész és elegáns színeket használ. A kompozíciót sajátos megfogalmazása alapján pecsételi meg, képein a formák a lebegés és a szétfolyás hatását keltik.¹⁶

¹⁶ Művészettörténelem 9 osztály, Nazarenko, Csjen, Szevasztyjanova, Merzlikina (8-9 oldal)

II. Futurista gondolatok a festészetben és fotográfiában.

A megújító szándékkal született futurizmus, Olaszországban politikai, ideológiai és társadalmi nézőpontból is a legmegbotránkoztatóbb, legextrémebb XX. századi művészeti mozgalom amely, mint széleskörű művészet az élet majdnem minden területára hatással volt.

A sebességet, dinamizmust és mozgást absztrakt technikával, úgy nevezett egymásba hatolásokkal, erővonalakkal, V- alakzatokkal, cikk-cakkokkal, örvénylő spirálokkal vagy a későbbiekben, körkörös vonalakkal és szimultán koncepcióval érzékeltették.¹⁷

3. ábra Marcel Duchamp: Lépcsőn lemenő akt (1912)

Az élet dinamikus tulajdonságait hangsúlyozta az impresszionizmus is, azonban az impresszionistáknak sosem sikerült a mozgás megjelenítése a festészet és szobrászat statikus formáin belül. A futuristák által kidolgozott megoldás rendkívül naiv volt. A vágó lónak – szerintük – nem négy lába van, hanem húsz, és ezek mozgása háromszög alakban megy végbe. Így hát lovakat, kutyákat vagy emberi alakokat megsokszorozított végtagokkal, sorozatos vagy sugárirányú elrendezésben festettek. Boccioni 1913-ban készült plasztikája, folytonossági formák a térben, a barokk szobrok vetíti előre és azok dinamikus elevenességét idézi, de míg a barokk szobor önmagán belül mozog, addig Boccioni figurája szinte a térbe hajtja magát, és a repülőgép jellegzetes

formáit. Marcel Duchamp jóval tisztábban látta a futurizmus lényegét, mint maguk a kezdeményezők. 1912-

ben alkotott. Lépcsőn lemenő aktjával kapcsolatban azt írja, hogy az nem a szó szoros értelmében vett festmény, hanem “ mozgási elemek elrendezése, tér és idő kifejezése a mozgás absztrakt megjelenítésén keresztül...”. 1915 után, amikor New Yorkba utazott, Duchamp egyre inkább az üveg-, fém- és faszervezetek iránt kezdett érdeklődni, azonban amikor elérte a tárgy abszolutizálását, visszavonult.¹⁸

Hamarosan függetlenítette magát a kubizmus és a futurizmus tételeitől, de a futurizmus nyomott hagyott benne. A dada kezdetektől fogva tudatosan nemzetközi volt. A Cabaret Voltaire

¹⁷ Művészettörténet 12. évfolyam □ Futurizmus □ A futurizmus esztétikája, tematikája, ikonográfiája 4. bekezdés

¹⁸ Herbert Read: A Modern festészet (100-101. oldal)

művészei lényegében azt sem tudták mit akarnak, a modern művészet sokrétű jelenségeit figyelték, összegyűjtötték és ezt az együttest nevezték dadának.¹⁹ Mindenáron a burzsoázia megbotránkoztatására törekedtek (mivel a burzsoáziát tekintették a háború miatt, a felelősnek), és erre fel is használtak minden elképzelhető eszközt, amelyet azután különös, bizarr fantáziával alkalmaztak. Képeket készítettek hulladékokból, és ízléstelen tárgyakat emeltek “művészi rangra”.²⁰

A futurista fotográfia és mozgófilm.

A fotográfia fontos szerepet tölt be a mozgás ábrázolásában, ugyanis mi mutathatja be a legélethűbben egy mozgást, mint egy élő mozgó tárgyat megörökítő fotó? De ugye a fényképezőgép a mozgás csak egy pillanatát tudja rögzíteni, de mégis képesek voltak a fényképesek olyan technikákat kialakítani hosszú, fáradalmas kísérletezésekkel, amelyek által már nem csak egy merev tárgyat, alakot örökítettek meg képeiken, hanem valóban egy dinamikus képet hoztak létre.

A kronofotográfia nem más, mint a mozgás tanulmányozása a pillanatfényképezés használatával. Gyökere Pierre Janssen francia csillagászhoz kötődik, aki 1874-ben a Vénusz átvonulását a Nap előtt akarta lefényképezni, ehhez megszerkesztette a „Revolver astronomique”-nak nevezett készüléket. A készülék legfőbb eleme a Daguerre-féle lemez, egy csillagászati távcsőbe helyezve. Ezt bemutatva a Tudományos Akadémiának kezdeményezte, hogy ezzel a technikával tanulmányozzák a madarak repülését stb. Ez azonban akkor még nem volt teljesen megvalósítható, mert a pillanatfelvételre alkalmas szárazlemez akkor még nem volt a köztudatban, de nagy szerepet játszott a későbbi fotósok munkájának céljaiban, eszközeiben, felfedezéseiben.²¹

Eadweard Muybridge egy ló vágózásának a mechanizmusát kívánta megörökíteni, kiváltképp azt a pillanatot amikor, a ló mind a négy lába a levegőben van. Hogy ezt megörökíthesse egy tucat kamerát állított egymás mellé különböző időben való exponálással, amelyek végül megörökítették az mozdulatsort, több különböző képen, amelyek végül a Muybridge egymás mellé helyezett, így láttatva a ló mozgását. Ez a felfedezés a mozgókép létrejöttét is jelentette, ugyanis minél rövidebb időközönként rögzített, annál folyamatosabb letta kép a mozgás időbeli változásáról.²²

Muybridge kortársa, Étienne-Jules Marey már más technikát dolgozott ki. Etienne-Jules Marey francia filozófus 1859-ben specializálta magát a mozgás tanulmányozására és ebből a

¹⁹ Herbert Read: A Modern festészet (103-104. oldal)

²⁰ Herbert Read: A Modern festészet (107. oldal)

²¹ Jean Vivena: A filmtechnika története (11. oldal 2-3 bekezdés)

²² Hevér Zsófia: Táncfotó. A dinamikus képek titkai. (20. oldal)

célból felállított egy magánlaboratóriumot a Parc des Princes-t, ezzel belépet a mozgófényképezés történetébe. Ő a mozgás folytonosságát több képen megörökítve ugyan arra fotóra rögzítette. Eleinte a madarak repülését vizsgálta, de később más állatok mozgásáról is készített képeket.²³ Marey mindenekelőtt átvette Janssen gondolatát, továbbfejlesztette és létrehozott egy olyan készüléket, amelynél a lemez gyors forgásban volt a felvételkor és csak egyetlen kép felvételéhez szükséges időre volt megvilágítva. Az úgynevezett „fényképező puskával” 1882-ben létrehozta az

4. ábra Étienne-Julies Marey: Flapping herons (1886)

5. ábra Anton Giulio Bragaglia:
Violoncellista (1813)

első igazi mozgóképet felvevő gépet. A szerkezet valóban puskára emlékeztető szerkezet volt, amelynek a elöl volt az objektívje, hátul pedig rá volt illesztve egy széles, henger alakú kazetta, amely az órszerkezetet foglalta magába. Ezzel a módszerrel rögzítette lemezeken a madarak repülését.

Sajnos Marey fényképező puskáját csak nagyon rövid ideig lehetett használni, mivel a felvételek mérete kicsi, száma pedig kevés volt, ezért más irányba kellett fojtania a munkáját, majd olyan fényérzékeny lemezzel kezdett el dolgozni, amelynek lemeze mozdulatlan és

réssel ellátott zár forog lötte nagy sebességgel, a kísérletet csak fekete háttér előtt készíteni, hogy a

²³ Hevér Zsófia: Táncfotó. A dinamikus képek titkai. (21. oldal)

háttér ne verje vissza fényt csakis az adott anyag.²⁴

Ezzel a technikával készült 1886-ban a Kócsag című kép is, amelyen a madár leszállásának folyamatát tekinthetjük meg. Tizenkét képet lehet megkülönböztetni ezen a fotón, amely részletes bemutatást nyújt milyen mozdulatokat tesz meg a madár leszállásakor.

A futurista fotográfia és mozgófilm Anton Giulio Bragaglia kidolgozott fotódinamizmusához (1911) kapcsolódik.²⁵ Míg Muybridge és Marey több felvétel egymás mellé állításával, illetve egy képen rögzített mozgásfázisokkal mutatták be az idő múlását és a mozdulatok mechanikáját, addig Bragaglia nem akarta megszakítani a mozdulatokat, és darabokra szedni, hanem az egész folyamatot történése közben akarta megjeleníteni. Szerinte egy olyan új művészeti ágat talált, amely teljességében képes bemutatni a mozgást. Fotóit hosszú záridővel készítette, vagyis a kép exponálása a mozgással megegyező ideig tartott. Módszere olyan új formákat ábrázolt, melyek a valóságban nem léteznek. Képeit festményekhez hasonlították, ami nem csoda hisz az íves formák nagyon hasonlítottak a korabeli festők dinamikus ecsetvonásaihoz.²⁶

Egy későbbi híres fotográfus Philippe Halsman, a már korábban említett festő Salvador Dalíval közösen alkottak különleges a mozgásábrázolásának egy teljesen másfajta megjelenítéséről tanúskodó fotókat. Közös munkájukból igazán különös és furcsának mondható alkotások születtek. A képekben az a különleges, hogy nem retusálás által születtek, hanem minden tárgy, amelyet mozgás közben látunk a képen, azok valóban mozogtak a kép készítésekor. A vizet öntötték, a macskákat dobták, Dalí pedig épp akkor ugrott. Amíg a fényképezőgép gyors záridővel kattogott, eközben megszületve egy olyan kép, amellyel a fotóművész megelégedve az eredménnyel.²⁷

Duchamp 1926-ban megalkotott egy jellegzetes Dada-filmet Man Ray művész közreműködésével, amelynek a címe Anemic Cinema. A filmen bakelit lemezlejátszóra hasonlító lemezek forognak, a lemezeken mondatokat láthatunk, amelyeket spirál mintában kívülről befelé kell olvasni, a képek pedig különböző fekete-fehér spirál elrendezések láthatóak, amelyek hipnotikus érzetet keltenek a nézőben. Ezzel a munkájával Duchamp az optikai hatásokkal kísérletezik.²⁸

²⁴ Jean Vivena: A filmtechnika története

²⁵ Művészettörténet 12. évfolyam □ Futurizmus □ A futurizmus műfajai (9. bekezdés)

²⁶ Hevér Zsófia: Táncfotó. A dinamikus képek titkai. (28. oldal)

²⁷ Kelkó Niki: Híres fotográfusok: Philippe Halsman (1906-1979)

²⁸ stendhalgallery.com - Anemic Cinema (1926) – Marcel Duchamp

III. Kinetikus művészet és az op-art.

A kinetikus művészet jelentésének eredete görög szó: kineo, aminek a jelentése mozgatok. A modern képzőművészetben közvetlen rokonsággal áll az Op-arttal. Ami nem más, mint egy optikai művészet, amely nonfiguratív, absztrakt művészeti irányzat. A művészek az emberi szem becsaphatóságát használja ki és olyan kreatív képeket alkotnak, amelyeken érezhető a dinamika, lüktetés. A felfokozott mozgásillúzió mechanikusan, elektronikusan vagy mágnesesen mozgatott konstrukciók jellemzik.²⁹

Leglényegesebb jellemzője a művészet történetén végighaladó mozgásillúzió valódira váltása. Mechanikusan, mágnesesen vagy elektronikusan mozgatott konstrukciók, amelyek gyakran hang- és fényeffektusokkal fűződik össze. A mozgás használata a XX. századi képzőművészetben tűnik fel tudatosan alkotói eszményként.³⁰

A kinetikus művészetben számtalan kiemelkedő alkotás született, amelyekkel a világ táján bárhol találkozhatunk. Hatalmas érdeklődésnek örvend ez a művészeti ág, ami annak is köszönhető, hogy azok az alkotók, akik ilyen típusú művekkel rukkoltak elő, az idő múlásával egyre bonyolultabb, kreatívabb és érdekfeszítőbb alkotásokat hoztak létre. A legkülönbözőbb anyagokból tudtak időtállóvá létrehozni, kicsi, nagy vagy akár hatalmas méretekben, még a természeti jelenségekkel, a széllel, vízzel is képesek voltak játszani, és fantasztikusakat alkotni.

A szél felhasználása ebben a művészetben nagyon régre múlik vissza, ugyanis a hollandiai Zaans múzeumban megtalálható egy olyan bálnavadászatot megjelenítő kézzel készített függő, mozgó szobor, amely még az ipari korszak előttről származik. Bár pontosan nem meghatározható mi volt a célja a Nordic Himmeli nevet viselő műnek, de az biztos, hogy ez a szobor a mai modern kinetizmusnak az őse.³¹

Modern kinetikus művészeti mozgalom kezdete 1920-ra vezethető vissza amikor Naum Gabo és Anton Penser bevezették, a köztudatba a kinetikus művészet fogalmát.³² Naum Gabo első kinetikus alkotásával – egy motorral mozgatott acélpálcá – egy időben Realista kiáltványában elveti azt „az egyiptomi művészettől öröklött végzetes tévedést, mely a mozdulatlan ritmusokban látta a képzőművészeti alkotás egyetlen lehetőségét”; helyette ő a kinetikus ritmusokat akarja állítani.³³ Bár Gabo előtt Duchamp alkotott egy nem egyértelmű, de elsőnek tekinthető kinetikus szobrot, amely egy lefelé fordított és szék tetejére helyezett kerékpárkerékből álló mű. Azonban

²⁹ Artportal.hu – lexikon-szócikk – kinetizmus

³⁰ sulinet.hu – Művészettörténet - XXIX. A második világháború utáni egyetemes művészet – A kinetikus művészet és az op art. (1-2. bekezdés)

³¹ Ilkyaz: Phillip Barcio: the most important traits of kinetic art (3.bekezdés)

³² Ilkyaz: Phillip Barcio: the most important traits of kinetic art (6.bekezdés)

³³ sulinet.hu – Művészettörténet - XXIX. A második világháború utáni egyetemes művészet – A kinetikus művészet és az op art. (1-2. bekezdés)

Duchamp ezt a mozgó szobrot nem tekintette képzőművészetnek emiatt nem tekintik őt közvetlenül eme művészet megalkotójának.³⁴

Abban az időben amikor, Gabo és Pensver bevezette a kinetikus szó fogalmát, a dada művész Man Ray, Duchamp barátja és munkatársa, eltökélte, hogy a kinetikus esztétikát megalkotásában létrehoz egy csavart, amely által a szerves mozgásokra törekedett. Így készülhetett el az a mű 1920-ban, amely a levegő áramlásával jön mozgásba, tehát semmilyen motor vagy más elektronikai mechanizmushoz nem kapcsolódik. Ez a szobor 36 vállfából állt, amelyek mindegyikét a másik vállfa végén fűrt lyukon keresztül kapcsolódtak, és amelyek egyetlen egy vállfából indultak, ami a mennyezeten volt felakasztva egy kampóra.³⁵ Amikor a levegő beindítja ezt a szerkezetet, de egy idő után a szobor vissza áll az eredeti állapotába. Később Moholy-Nagy László elektromos motorok segítségével, megalkot egy olyan szobrot, amellyel útjára indul a fénykinetika. A szobor elektromos motorok által mozgatott, mozgó panelekből és különböző színű izzókból állt, amellyel az volt a célja, hogy bemutassa a szín, a fény, a mozgás és a hang kinetikus kölcsönhatását.³⁶

A kinetikus művészet másik ágazata a dadaizmusból, a futurizmusból, a szürrealizmusból és a vasszobrászat bontakozik ki az 1950-es évek végén. A mobilszobrászatként nevezett irányzat terén a francia Jean Tinguely munkái a kiemelkedőbbek.³⁷ Főleg drótszobrokat készített és főleg fekete-fehér reliefeket Malevics szuprematizmusa nyomán. A kortársak közül, Pollock hatott rá a legjobban. Tinguely absztrakt festményekkel is kísérletezett, néhány évvel később első komolyabb sikerét viszont éppen az absztrakt festészetben ironizáló rajzológépeivel érte el.³⁸ Egy Sporrival való közös munka adta Tinguelynek az ötletet, hogy motorokkal hajtott kinetikus műveket hozzon létre.³⁹

Nemzetközi ismertséget 1959-ben szerzett, ekkor tekinthette meg először a közönség Párizsban, majd Londonban is Méta-matic címet viselő rajzológépeit. A sajátos kézjegy szerepét kizáró, a véletlen által vezérelt rajzológépek Duchamp mellett más dadaisták, mint Hans Arp és Richard Huelsenbeck elismerését is kivívták.⁴⁰

Az ipari, technikai fejlődés mindenhatóságában való hit ellenreakciójaként Tinguely ironiával kezelte a gépeket. "New York tiszteletére" (1960) című hatalmas méretű mobilját nagy mennyiségű fémhulladék felhasználásával készítette, melyet tizenöt motor mozgatott és végül

³⁴ Ílkyaz: Phillip Barcio: the most important traits of kinetic art (4.bekezdés)

³⁵ Ílkyaz: Phillip Barcio: the most important traits of kinetic art (8-9.bekezdés)

³⁶ Ílkyaz: Phillip Barcio: the most important traits of kinetic art (10-11.bekezdés)

³⁷ artportal.hu – lexikon-szócikk – kinetizmus

³⁸ Ligetfalvi Gergely: Jean Tinguely portréja (12. bekezdés)

³⁹ Ligetfalvi Gergely: Jean Tinguely portréja (14. bekezdés)

⁴⁰ Ligetfalvi Gergely: Jean Tinguely portréja (24. bekezdés)

ezek a motorok darabokra törték és szétégették magát a műt.⁴¹

Pierre Restany műkritikus széles körű nemzetközi kapcsolatai és kitűnő szervezőmunkája által nemcsak Nyugat-Európa országaiban, hanem még az Egyesült Államokban is elismerést és folyamatos kiállítási lehetőséget teremtett párizsi művészcsapatának.⁴²

6. ábra George Rickey: Column of Four Squares Eccentric Gyrotory (III) (1990-1995)

De a kinetikus művészet nem ragadt meg kiállítások, múzeumok falai között, megjelentek nyilvánosság előtt is. Elsőként az amerikai George Rickey készített olyan szobrokat, amelyek a legjelentéktelenebb tűnő légáram hatására vagy rezgésre is mozgásba lendültek.⁴³ 1990-1995 között készített egy Dada mozgalom véletlenszerűségére emlékeztető Column of Four Squares Eccentric Gyrotory (III), négy darab négyzet alakú egymáshoz illesztett acéllapból áll amely, folyamatos lágy mozdulatokat tesz, erős szél esetén pedig felveszi a természet tulajdonságát és úgy viselkedik, mint egy pálmafa, egy síkba fekszik a szél áramlattal.⁴⁴

George Sherwood-ot Rickey szélhajtású szobrai inspirálták, hogy ő is ebben a műfajban kezdjen tevékenykedni.⁴⁵ Így született meg, a ma Egyesült Államokbeli Boston városában látható Wave Could, amelyet 2013-ban készített. A szobor a víz áramlására emlékeztető látványt nyújt, amelyet egy „felhőbe” zár. Több ezer acél elemből áll, amelyet egy drótba szóttek, ezek a rengeteg kis elemek amikor, mozgásba lendülnek, adják a vízre emlékeztető látványt. A szobor tulajdonsága, hogy nagyban befolyásolja, hogy melyik napszakban, időjárásban tekintjük meg, ugyanis ez mind-mind közre játszik abban, hogy milyen színekben pompázik, és milyen mozgást

⁴¹ artportal.hu – lexikon-szócikk – kinetizmus

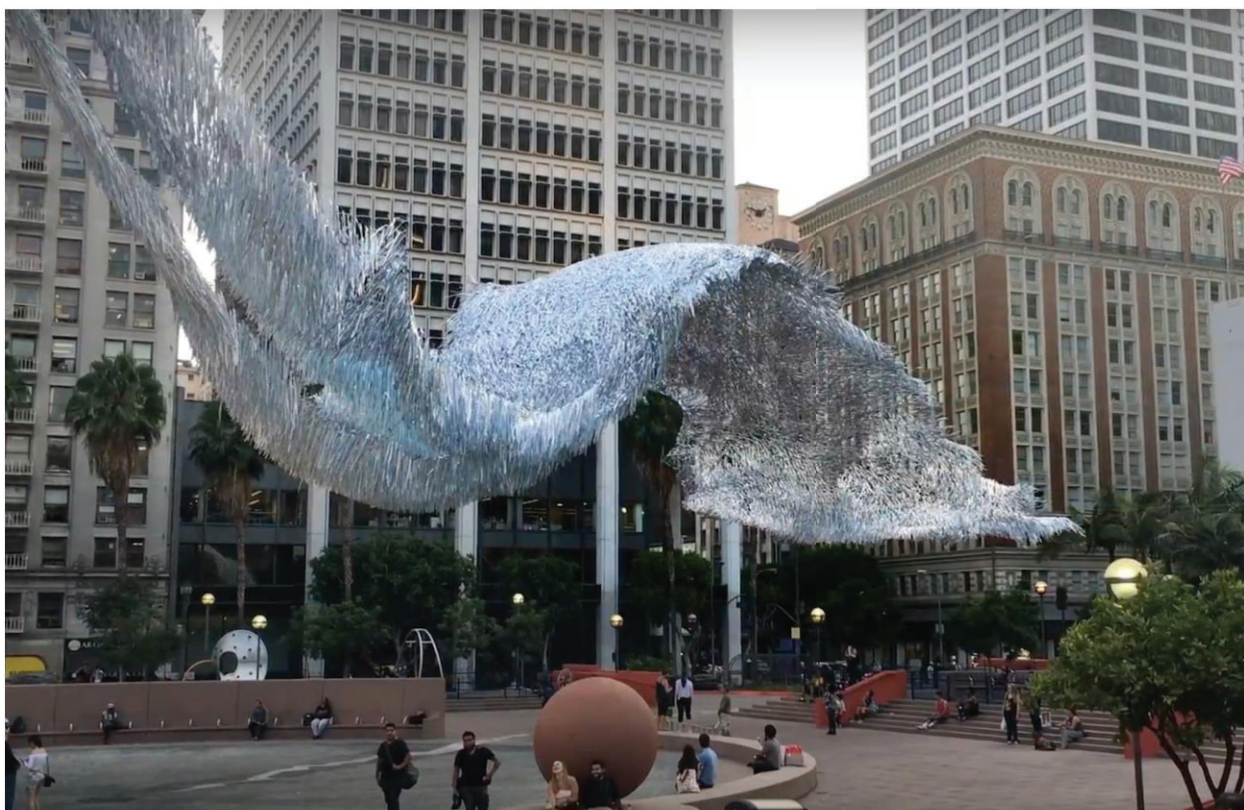
⁴² Ligetfalvi Gergely: Jean Tinguely portréja (27. bekezdés)

⁴³ Ilkyaz: Phillip Barcio: the most important traits of kinetic art (13.bekezdés)

⁴⁴ gibbsfarm.org.nz – George Rickey - Column of Four Squares Eccentric Gyrotory (III)

⁴⁵ georgeshherwood.com – about (6.bekezdés)

hoz létra a szobor.⁴⁶ Sherwood legtöbb műve kapcsolódik a természethez, vagy legalább is azokra hivatott emlékeztetni.

7. ábra Patrick Shearn: Liquid Shard (2016)

A legújabb felhasználása a szélnek a kinetikus művészetnek Patrick Shearn (német) művész kezdeményezéséhez fűződik, aki létre hozta a Poetic Kinetics-t nevű csoportot, amelybe olyan művészekkel kezdett közös munkával, akikkel különféle világokat hoznak létre, és keresnek új kifejezéseket a művészetben.⁴⁷ Ez a csoport bejárja a világot és bárhol járnak, elkápráztatják a nézőket. 2016-ban Los Angelesben felalítottak egy Liquid Shard nevű műt, amely több ezer ezüst szálból áll, 15 méter magasán. Ahogy a szél elkezd mozgatni azokat, különleges hullázó látvány terül az ember szeme elé, felkelti a figyelmet arra is, amire talán egy olyan rohanó, nagy városban észre se vennének, de így láthatják, hogy a szél milyen munkát végez, miközben észre sem veszik.⁴⁸

A szél mellett fontos szerepet tölt be a kinetikus művészetben a víz. Ma már bárhol találkozhatunk szökőkutakkal, tereken, parkokban, kertekben dekoratív elemként. Ahogy különböző formákat, ritmusokat vesz fel a spriccelő víz, azt is egy fajta mozgó művészetnek tekinthetjük, van belőlük kicsi, nagy, egyszerűbb összetettebb, de a lényege ugyan az: különböző

⁴⁶ Cynthia Reeves - GEORGE SHERWOOD WAVE CLOUD

⁴⁷ linkedin.com – Patrick Shearn – About

⁴⁸ poetickinetic.com - LIQUID SHARD (1-3 bekezdés)

formákat öltő vízsugarak. Ezeket még színes fényekkel és akár zenével is összehangolhatják. Közismert Magyarország legnagyobb szökőkútja a Margit-szigeten lévő zenélő szökőkút, amely 36 méter átmérőjű, gyönyörű fényekkel és különböző zenére ritmusosan vízsugarakat lövellő szökőkút, nagy népszerűségnek örvend, igazi látványosság a Margit szigeten.

Ahhoz, hogy megtekintsünk egy kinetikus szobrot nem is kell messze utaznunk, ugyanis van a kortár művészetnek egy ismert cseh művésze David Cerny aki provokatív munkásságáról vált ismertté. Szobrait szerte Csehországban megtekinthetők az utcán. Bár nem kimondottan kinetikus művészetben tevékenykedik, de Prágában található egy 2014 – ben készült „Kafka – fej” Franz Kafka író emlékére, 11 méter magas, csaknem 45 tonna súlyú szobor, amely egy állandóan mozgásban lévő fej, amelynek több ezer alkatrészét 42 szinkronizált motor mozgatja. A fej folyamatosan változtatja a tartását, hol egyik, hol pedig másik irányba fordul, vagy épp hullámoznak akár egymásra helyezett lemezek.⁴⁹

- III. 1. Op-art

Herbin, Albers és Vasarely a mozgás élményét keltő kifejezésmódok irányába fejlődött. Néhány művész, bár továbbra is figyelmet fordított a grafikai mozgás és a színek kölcsönhatásából fakadó vibráció kérdésével. 1955 körül újfajta mozgást valósított meg az optikai hatások közreműködésével, különböző színek egymásra helyezése vagy áttetszősége révén

8.ábra Victor Vasarely: Triond (1973)

(Vasarely és Soto). Azonban csak 1964 októberében merült föl először az op art (= optical art) kifejezés, amit a Time folyóirat egyik szerkesztője használt a The Responsive Eye (Az érzékeny szem) című kiállítás előkészületeivel kapcsolatban. Ez a kiállítás adott alkalmat kétféle, már korábban is ismert geometrikus-vizuális igény keverékére: az egyik az érzékelés ambivalenciája (ellentmondása), elsődlegesen színes felületek és szerkezetek által, ami rendkívül divatos volt az Egyesült Államokban. A másik pedig a mozgás élményét keltő hatás, elsősorban fehér és fekete vonalak vagy sávok közreműködésével, amit jó néhány európai művész alkalmazott.⁵⁰

⁴⁹ flickr.com – Tony Prendergast – Head of Franz Kafka

⁵⁰ sulinet.hu – Művészettörténet - XXIX. A második világháború utáni egyetemes művészet – A kinetikus művészet és az op art. (3. bekezdés)

A Triond Victor Vasarely festménye. Itt a dinamikus erő úgy jön létre, hogy egyforma struktúrák csúsznak el egymáshoz képest, egyik a másik fölött, és ez által optikai mozgást idéznek elő. A művész igyekszik a színeket kölcsönhatásra bírni, szélsőséges ellentétekre (fehér és fekete) vagy pedig a kiegészítő színek nehezen eltűrő, szimulált látványára építve a hatást.

A magyar op-art egyet jelent Victor Vasarely nevével. A harmincas években Vasarely, 1947 körül elindult az optikai kinetikai vizsgálatainak útján, kialakítva sajátos, optikai trükkökkel, sokszínű stílusát.⁵¹ Először átlátszó anyagokra készült rajzokat helyezett egymásra, majd később kettős mozgó szerkezeteket készített fehérben és feketében. Azonban a színek bevezetése adta meg Vasarely plasztikai ábécéjének változatosságát, a feszültségnek és a belső arányoknak a játékát.⁵² Geometrikus kompozícióinak állandó alkotórésze a mozgás, amely nemcsak dinamikus pulzáló sík- és térkompozícióinak, hanem a szemlélő mozgására, a néző műhez viszonyított helyzetének változására épülő alkotásainak is sajátja. Művészetének eszményképe a modern építészet újfajta díszítés lehetőségei. Murális és plasztikai műveivel emberközpontú életér megteremtésére törekszik.

Magyarországon először 1969-ben a budapesti Műcsarnokban megrendezett retrospektív kiállításával mutatkozott be. Murális alkotásai közül, a győri Nemzeti Színház oldalhomlokzatain látható. Hatása kiemelkedő, de ugyanakkor gyorsan múló jelenség volt a magyar minimalista irányzatokon belül. Eszményének nyoma több fiatal, a 60-as évek végén jelentkező, a neoavantgárd hullámhoz tartozó művész munkájában észrevehető, jelentős azonban csak Fajó János és Lantos Ferenc 1965-70 között készült alkotásain mutatható ki.⁵³

⁵¹ artportal.hu – lexikon-szócikk – op-art

⁵² sulinet.hu – Művészettörténet - XXIX. A második világháború utáni egyetemes művészet – A kinetikus művészet és az op art. (7. bekezdés)

⁵³ artportal.hu – lexikon-szócikk – op-art

IV. Gyakorlati rész- Op-art alkotások feldolgozása az elemi osztályokban

A mozgás ábrázolása sokat változott a művészettörténelem során és rengeteg alkotót inspirált munkájában. Az idő haladásával ezek az alkotások kiléptek a térbe, nem volt elég számukra a 2 dimenziós tér. Elkezdtek jobban figyelembe venni a néző szemszögét, mozgását az alkotások befogadása közben és ezt hol tudatosan, vagy tudattalanul beépítették az alkotói folyamatukba, vagy akár teljesen erre alapozták munkásságukat. Érdekes volt látni, hogyan jelennek meg, hogyan kezdik figyelembe venni a természeti jelenségeket, mint a szél és víz mozgató erejét munkáikban.

Leginkább a kinetikus művészet megismerése közben kezdtem azon gondolkodni hogyan is lehetne ezek az érdekes alkotásokat bevinni az osztálytermekbe és milyen foglalkozásterveket tudnék kitalálni, ami egyben érdekesen bemutatja ezt az egyedi alkotói hozzáállást a gyerekek számára, valamint ösztönzi is őket az alkotásra, arra hogy kedved kapjanak nem csak megnézni különböző művészeti alkotásokat, hanem próbáljanak meg alkotni is egy bizonyos stílusban. Így megismerve az alkotás élményét, az alkotás szabadságát, fejlesztve a kognitív képességeket és a finommotorikát.

Az elemi iskolákban Kárpátalján leginkább két tantárgy kereteim belül foglalkoznak a tanulók a képzőművészettel. Az egyik, amelyen rajzolni, satírozni, különböző festési technikákat ismernek meg, megtanulják a formák térbeli ábrázolását, megismerkednek a perspektívával, a színek tulajdonságaival. A másikon pedig kézműves tárgyakat készítenek életkorhoz mérten. Megismerkednek különböző anyagok felhasználásával, mint pl. fonál, papír, zsinór, pamut, gyurma stb., megismerkednek a varrás, az origami, a gyöngyfűzés alapjaival, érdekes és kreatív tárgyak készítésével. A témára épülő tematikus foglalkozásokat két részre osztottam:

- Az első elméleti foglalkozás során bemutatom a tanulónak a mozgásábrázolás történelmében kiemelkedő alkotásokat, amelyek számukra is érdekesek lehetnek. A bemutatómat magyarázattal kísérem, amellyel felkeltem a diákok érdeklődését az adott művek iránt, elmagyarázom mi az, amit látnak, hogyan készültek, mi volt a művész célja valamint azt, hogy a jelenben hol találkozhatunk még olyan művekkel, szobrokkal, amelyek a kinetikus művészethez köthetők.

- A második alkalmakon az elméleti tudásra épülő gyakorlati tevékenységeket terveztem, a foglalkozástervek a képzőművészettel foglalkozó tantárgyak tervébe építhetők be, amikor olyan témakört vesznek át a tanulók, amelyeknek egyes elemei a mozgásábrázolásban is felfedezhetőek úgy, mint a papírból készített három dimenziós tárgyak, dísz tárgyak készítése, különböző mozgások rajzolása (pl. hullám) stb.

Ezeket a foglalkozásokat három korosztályra második, harmadik és negyedik osztályosok részére terveztem meg és tartottam meg a helyi Viski Kölcsey Ferenc Oktató-nevelő intézményben.

IV.1. Első foglalkozás-agamográf készítése és a tevékenység általános bemutatása a második és harmadik osztályban:

Először is meg kell ismertetni a tanulókkal a művészek alkotásait, akik olyan stílusban alkottak, ami a mozgásábrázolás kategóriájába sorolható, sőt a leglátványosabban, legkönnyebben értelmezhető alkotásokat kell kiemelni, hogy a gyerekek számára könnyen értelmezhetővé váljanak a kapcsolódási pontok a mozgáshoz. Ki kell alakítani a fogalmakat az adott témával kapcsolatban, ezzel megalapozva az elméleti tudásukat, hogy majd azt könnyedén feleleveníthessék a későbbiekben, de ugyanakkor figyelembe kell venni az életkori sajátosságait és akképpen átadni az témát játékos elemek felhasználásával is, amit nem megoldásra való feladatként tekint a gyermek, hanem játékos tanulásként, de ugyanakkor fontos információkkal gazdagodik közben.

Ezt egy prezentáció segítségével valósítom meg, amelyben, a szakdolgozatomban szereplő művészek, olyan műveit válogattam be, amelyek véleményem szerint számukra érdekes és könnyen értelmezhető. Így a következő műveket mutatom be:

1. Edgar Degas: Swaying Dancer (1877-1879) – festmény, amelyen balett táncosok láthatóak, táncpróba közben, a táncosok mozdulatai és az, hogy egyes alakok szinte már kicsúsznak, a képből hozza létre a dinamikusságot

2. Giacomo Balla: Kutya pórázon (1912) – a festmény futurista stílusban készült, amelyen a kutya és mellette haladó alak, megsokszorosított lábakkal van megfestve ezzel érzékeltetve a mozgásukat

3. Eadweard Muybridge, The Horse in Motion, 1878 – itt már áttérünk a fotográfia művészetéhez, a képen egymás mellé helyezett képek láthatóak, amelyek egy ló vágtaázása közben készültek

4. Étienne-Jules Marey a fotópuskával – itt magát a művészt mutatom be az általa elkészített eszközzel, a fotópuskával

5. Étienne-Jules Marey: Kócsag (1886) – fotópuskával készült kép, amellyel a madár mozgását vizsgálták repülés közben

6. Victor Vasarely: Fekete-fehér optikai csalódás – egy olyan kép, amelyen fekete-fehér vonalakat láthatunk, azt a hatást keltve, mintha a kör, amelyet a vonalak alkotnak, fôrogná

7. Anthony Howe: In Cloud Light III – egy fém szobor, amely egy gyermekláncfütermésére

emlékeztet a formája, itt a szél által jön létre a mozgás

8. David Cerny: Kafka-fej, Prága, 2014 – egy 11 méter magas acélból készült szobor, amelyet egy motor mozgat

9. George Sherwood's "Wave Cloud II" – fémből készült magas oszlop tetejére helyezett kör alakú szerkezet, amely a körben lévő hálóra erősített ki fémdarabok a víz mozgását hivatottak imitálni

10. Patrick Shearn: Liquid Shard, 2016 – fényes szálakból álló hatalmas háló amelyet, kifeszítenek és a szél által mozgásba lendülve a víz hullámzására emlékeztet

11. Margit-szigeti zenélő szökőkút – népszerű látványosság a Budapesti Margit-szigeten található szökőkút, ahol a víz mozgása, fények és zene kölcsönhatásából születik az elragadó élmény

12. Alexander Calder: Triple Gong, 1948 – drót és fémből álló, függő mobil, amely hangot is kiad

13. Yaacov Agam – fénykép a művészről, akinek a művészetére épülő tevékenységet fogjuk elvégezni a diákokkal a második foglalkozás során

14. Yaacov Agam: Three Dimensions, 1954 – egy agamográf amelyen két különböző színekből és formákból álló képeket tekinthetünk meg, a szemlélő helyzet változtatása által

Miután a prezentációt befejeztem általam készített agamográfokat mutatok be a gyerekeknek, annak érdekében, hogy még jobban szemügyre vehessék ezeket a képeket, és megértsék, hogy jön létre egy-egy ilyen kép, és hogy még inkább felkeltsem érdeklődésüket és alkotáshoz való vágyukat. Ezután elkezdhetik az önálló munkájukat, megkapják a másodikosok az általam tervezett és készített éjjel-nappal témájú kifestőt illetve a harmadikosok pedig a hangulat jelek alapjait, amelyekre nekik kell megrajzolniuk a két ellentétes érzéseket kifejező arcot.

Első foglalkozás a második osztályban

A foglalkozás időtartama: 45 perc

A foglalkozás célja:

-Feleleveníteni milyen mozgásokat észlelünk a környezetünkben és azokat, hogyan lehet felhasználni a művészeti tevékenységek során

-Megismertetni a tanulókat a mozgásábrázolásával foglalkozó művészeti alkotásokkal

-Yaacov Agam és az agamográf fogalmának a megismerése, szemléltetése

-motiválni a tanulókat az agamográf elkészítésére

-a kreativitás, kez ügyesség, a ceruzával való színezés fejlesztése, a művészet szeretetére való nevelés.

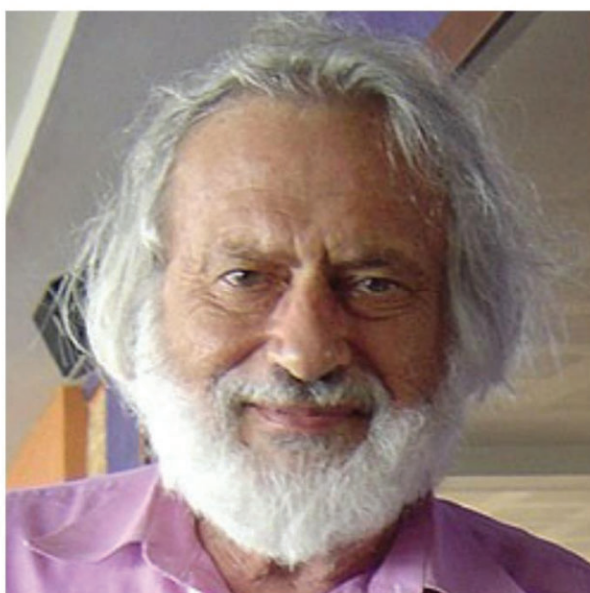
Az foglalkozáson szükséges eszközök: laptop, lehetőség szerint projektor, éjjel-nappal

agamográf, éjjel-nappal kifestők, színes ceruzák

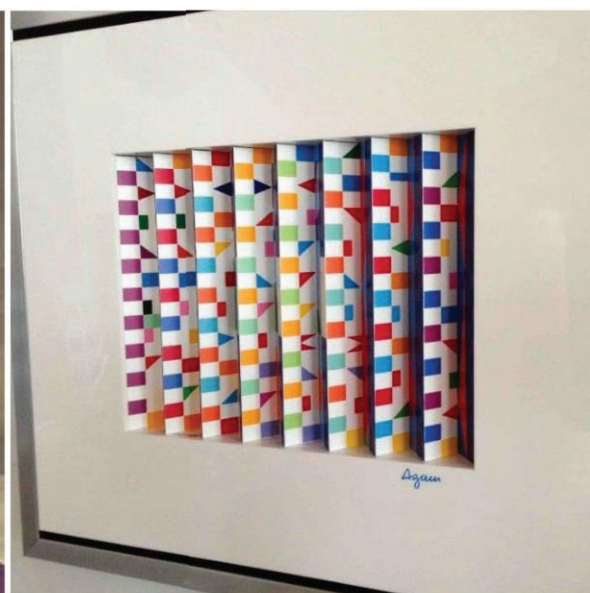
A foglalkozás menete

Rajz óra

Az óra elején a tanulókkal beszélgetünk arról, milyen mozgásokat észlelünk a természetben, milyen reakciót vált ki a környezetükben, amikor fúj a szél, folyik a víz, milyen mozgásokat végzünk, mi magunk a testünkkel. Ezt követően bemutatom nekik hogyan, próbálták a művészek már rég múltban is megörökíteni, megfesteni, vagy épp felhasználni művészi tevékenységük során. Ebből a célból felhasználok a már fentebb említett prezentációt.

9. ábra Yaacov Agam (1928)

10. ábra Yaacov Agam: Colorful Sky View

A gyakorlati tevékenység megtervezésekor odafigyeltem arra, hogy megtaláljam azt a határvonalat, amellyel összeköthetem a mozgásábrázolást és a számukra is elkészíthető tárgyat. A második osztályban, ahogy már említettem egy agamográf elkészítésére esett a választásom. Az agamográf Yaacov Agam izraeli szobrászhoz köthető, aki az op-art egy új formáját kívánta ezzel a technikával kibővíteni, amelyek a fekete-fehér és színes optikai illúziót létrehozó képeket ötvözte úgy, hogy a nézőnek helyet kell változtatni és más szemszögből kell megtekintenie az adott képet, hogy a teljes művet láthassa. Agam ezen kívül sokféle művet alkotott, kültéri hatalmas szobrokat és kisebb méretűeket egyaránt, amelyek dinamizmusa természetes erők, motorok vagy emberi beavatkozás által jön létre. A munkája mellett részt vesz az oktatásban is, egyetemeken tart előadásokat, illetve ötleteit a gyermekek oktatásában is alkalmazzák Izraelben.⁵⁴

Mivel a gyakorlati tevékenység az ő munkásságára épül ezért a prezentációt a művész és egyik műalkotása bemutatásával zárom. A prezentáció végeztével a tanulók érdeklődésének a

⁵⁴ artnet.com - Yaacov Agam – Biography (2-3 bekezdés)

felkeltése céljából, és hogy jobban betekintést adjak a szerkezet kinézetéről, bemutatom az általam előre elkészítettem egy éjjel-nappal témájú agamográfot. Amelyet a következőképpen készítettem:

Kép készítése – A4-es lapra rajzoltam, majd vízfestékekkel kiszíneztem két egyforma képet, amely egy falucska épületeit ábrázolják, a két kép között csak annyi a különbség, hogy az egyik nappali a másik éjszakai képet ábrázol.

Képek felcsíkozása – a kész képeket 2 centiméteres csíkokra vágtam, és ezeket a csíkokat egymásmellé helyeztem, olyan sorrendbe, ahogy az agamográfon fognak szerepelni

Hajtogatás – a csíkokat ráragasztottam egy papírra, majd a csíkok mentén harmonikaszerűen behajtogattam, az agamográf szélére pedig díszítésként színes papírtragasztottam

11. ábra Nappalt és éjszakát ábrázoló képek

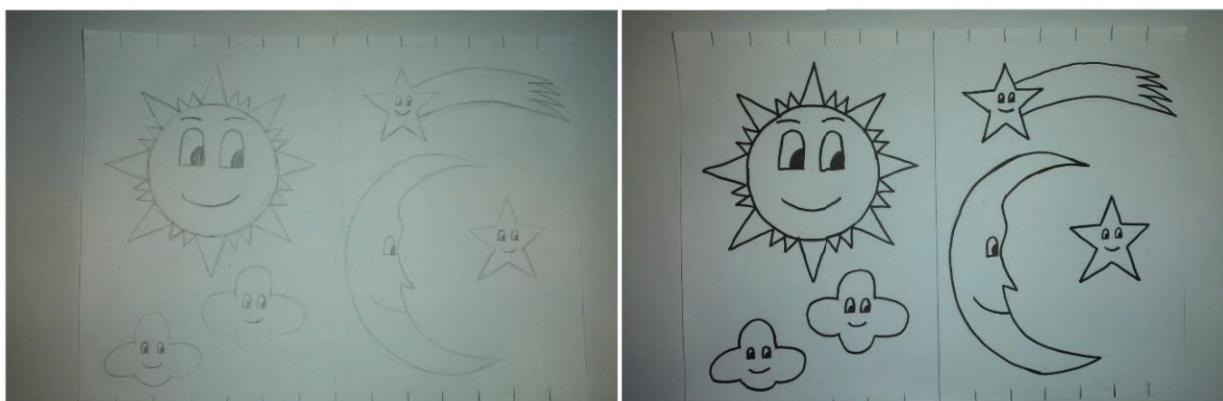
11. ábra Agamográf nappalt ábrázoló bal oldali nézete, központos nézet és éjszakát ábrázoló jobb oldali nézete.

Mivel a tanulók szintén éjjel-nappal témájú kifestőn fognak dolgozni, ezzel az agamográfal szerettem volna segítséget nyújtani a tanulóknak, milyen színvilágot használjanak, amikor az éjszakai és nappali képet színezik, illetve bemutatni a munkájuk célját és motiválni őket az agamográf elkészítésére, a kitartó munka elvégzésére.

Miután a tanulók alaposan megfigyelték az agamográfot, mindenki megkapta a saját kis éjjel- nappal agamográfjához a kifestőt, amely a nappali és éjszakai égboltot ábrázolja egy A4-es lapon, amely két egyenlő részre van osztva. A kifestőt én terveztem és rajzoltam meg, a tetején és

alján segítségképp jelöltem kis vonalakkal hol kell majd összekötni és elvágni azokat, hogy az agamoráfhoz kellő papírcsíkokat megkapjuk. A tanulók színes ceruzával színezték ki a kifestőket.

A foglalkozás elemzése A tanulókat rendkívül érdekelték a festmények és szobrok, amelyeket bemutattam a prezentáció során, leginkább a szél által mozgatott szobrok, a Prágában található Kafka-fej, és a Margit-szigeti zenélő szökőkút, de a többi műalkotás iránt is érdeklődéssel fordultak, különösen, hogy a Yaacov Agam művész még ma is tevékenykedik, és kíváncsiak voltak arra hogyan készítheti ezeket az alkotásokat. Miután megkapták a kifestőket, azonnal nekiláttak a munkának, és a legtöbben óra végére be is fejezték a színezést, és érdeklődtek, mikor folytathatják a munkát.

13. ábra Éjjel-nappal kifestő

Első foglalkozás a harmadik osztályban:

A foglalkozás időtartama: 45 perc

A foglalkozás célja:

- feleleveníteni milyen mozgásokat észlelünk a környezetünkben és azokat, hogyan lehet felhasználni a művészeti tevékenységek során

-megismertetni a tanulókat a mozgásábrázolásával foglalkozó művészeti alkotásokkal

-Yaacov Agam és az agamográf fogalmának a megismerése, szemléltetése

-motiválni a tanulókat az agamográf elkészítésére

-a kreativitás, kézügyesség, a ceruzával való színezés fejlesztése, a művészet szeretetére való nevelés.

Az foglalkozáson szükséges eszközök: laptop, lehetőség szerint projektor, egy színes köröket ábrázoló agamográf, egy fényképes boldog-dühös és egy fényképes boldog-szomorú agamográf, hangulatjel alap kifestők, színes ceruzák, fekete alkoholos filcek

A foglalkozás menete:

Rajz óra

A harmadik osztályban, az első foglalkozást hasonlóképpen tartottam meg, mint a második osztályban. Annyiban volt másabba foglalkozás, hogy a harmadik osztályban nem éjjel-nappal témájú agamográfot terveztem ezért, a prezentáció végén az általam készített piros alapon sárga kör és lila alapon kék kört ábrázoló, továbbá boldog-dühös és boldog-szomorú fényképes agamográfot.

Az agamográfokat a következőképpen készítettem:

1. Fényképek készítése - készítettem egy profilképet magamról ahol mosolygok és egyet ahol dühös vagyok, majd a kisfiamról is készítettem egy boldog és egy szomorú fényképet.
2. Fényképek nyomtatása és előkészítése - a fényképeket A5-ös formátumban

14. ábra Boldog-dühös arcot ábrázoló fényképek

kinyomtattam és 3,5 cm vastagságú csíkokra vágtam.

15. ábra Agamográf boldog arcot ábrázoló bal oldali nézete, központos nézete és dühös arcot ábrázoló jobb oldali nézete

3. Hajtogatás és ragasztás – a fényképcsíkokat felragasztottam egy-egy A4-es méretű papírra és harmonika szerűen betűrögtem.

A színes köröket ábrázoló agamográf készítése során is hasonlóan jártam el:

1. Képek készítése – egy A5-ös méretű piros színű papírra ráragasztottam egy sárga színű cm átmérőjű körlapot, majd szintén egy A5-ös lila színű papírlapra egy kék színű 10 cm átmérőjű körlapot.

2. Képek felcsíkozása – miután megszáradt a ragasztó, a színes képeket 3,5 cm széles csíkokra vágtam.

3. Ragasztás hajtogatás – a papírcsíkokat felragasztottam egy A4-es méretű lapra és harmonikaszerűen behatogattam.

16. ábra Lila színű alapon kék körlapot és piros színű alapon sárga körlapot ábrázoló képek

17. ábra Agamográf bal oldali lila színű alapon kék körlapot ábrázoló nézete, központos nézete és piros színű alapon sárga körlapot ábrázoló nézete

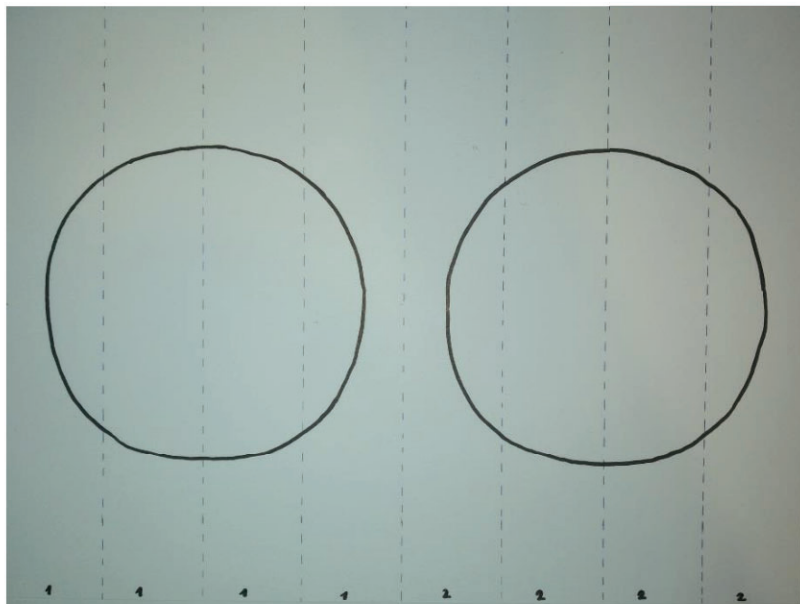
18. ábra Prezentálás és agamográfok bemutatása a harmadik osztályban

Ezzel felvázolva milyen feladatot kapnak, mivel úgy gondoltam a mai 7-8 éves gyerekek már valamennyire vagy nagyon is jártasak a technika világában és valószínűleg ismerik az okos telefonokon használt hangulatjeleket, amelyekkel különböző érzéseket fejezhetnek ki, minden tanuló kapott egy A4-es méretű lapot, amely két egyenlő részre osztottam és két egyforma üres kört rajzoltam, a feladatuk pedig az, hogy ezeket a köröket felhasználva ellentétes érzést kifejező hangulatjeleket rajzoljanak.

A lapokon előre feljegyeztem szaggatott vonallal, hol kell majd elvágniuk, hogy az agamográfhoz kellő papírcsíkokat kapjanak. Mivel a második osztályban azt tapasztaltam, hogy a

gyerekek nem tudták helyes sorrendet megtartani, számokkal is jeleztem melyik kép az 1-es és melyik a 2-es, ezeket pedig a másik lapon is jeleztem, amelyre majd a csíkok kerülnek.

Miután a gyerekek megrajzolták a hangulatjeleket és ki is színezték, kapnak egy-egy fekete filcet, amellyel ráerősíthetnek a vonalakra, hogy még kifejezőbb képet kapjunk.

19. ábra Hangulatjelek körvonalát ábrázoló kifestő

20. ábra Harmadik osztályos tanulók hangulatjelek rajzolása és színezése közben

A foglalkozás elemzése

A tanulókat elkápráztatták, fémből készült szobrok, amelyeket a szél mozgatott, illetve a Calder féle függő mobil is elnyerte a tetszésüket, amikor pedig azt kérdeztem melyik mű tetszett a legjobban, akkor többen is Agam féle agamográfot említették, a Kafka-fej, és a kültéri fém

szobrok mellett. Az általam készített agamográfokat is nagy érdeklődéssel fogadták, és izgatottak voltak, amikor megtudták, hogy ők is készíthetnek egy saját agamográfot. Miután megkapták a kifestőket, és elhangzott az instrukció, azonnal neki is láttak a rajzolásnak, majd a színezésnek.

Második foglalkozás általános bemutatása a második és harmadik osztályban:

Miután a tanulók megismerkedtek a mozgás ábrázolásának fontosabb szakaszaival a történelem során, és találkoztak olyan alkotásokkal, akik ennek fényében tevékenykedtek művészi alkotásaik során, megismerték azt a művészt és művészeti ágat, amely alapjául szolgál a gyakorlati tevékenységnek, saját tapasztalatokat is szereztek azok az agamográfok segítségével, amelyeket személyesen is megtekinthettek és már a képek készítésével is elkészültek, munkánkat tovább folytatjuk a kész műalkotás elkészítése érdekében. Mivel az elméleti tudás mellett, fontos hogy ők maguk is alkothassanak, hogy bele lássanak a folyamatba, hogy ők maguk legyenek azok, akik művésszé válnak. Ezért a gyerekek tudásához mérten kell készíteni olyan munkát amellyel, kipróbálhatják, milyen technikát alkalmaz, milyen folyamaton megy végig az alkotó, amikor mozgásábrázolás a célja mű elkészítésével. Hogy a művészeknek nem volt könnyű dolguk egy-egy művészeti technika kialakításával, sőt sokszor nehézkes is volt, hogy olyan alkotásokat hozzanak létre, amelyekkel azt az eredményt érték el, amelyet szerettek volna, és így születve nagyon sok érdekes mű, technika, stílus, amelyekben ők is kipróbálhatják magukat.

Közben rájöhetnek arra, hogy mennyire sokszínű lehet a kreativitás. Ennek célja, a tanulók érdeklődésének a felkeltése, tudásuk, kreativitásuk bővítése, új területek felfedezésére ösztönzés, valamint, hogy akár a későbbiekben is nagyobb érdeklődéssel álljanak hozzá a művészethez, akár iskolán kívül is foglalkozzanak a művészettel.

Második foglalkozásunkon azzal fogunk foglalkozni, hogy esetleg azok a tanulók, akik nem fejezték be a színezést a kifestőjükön, azok még befejezzék, illetve magával az agamográf összeillesztésével foglalkozunk. Amikor minden tanuló elkészült, olló segítségével csíkokra vágják a képeket, ragasztanak, tűrögetnek és az óra végén pedig megtekinjük a kész munkákat és megfigyeljük működik-e az a gondolatmenet, amelyet a művész megálmodott.

Második foglalkozás a második osztályban:

A foglalkozás időtartama: 45 perc.

A foglalkozás célja:

- éjjel-nappal témájú agamográf készítése Yaacov Agam munkássága alapján

- a tanulók kez ügyességének, ollóval, ragasztóval, és papírhajtogatással való munkájának a gyakorlása és fejlesztése

- a mozgásábrázolásának a személyes megtapasztalása

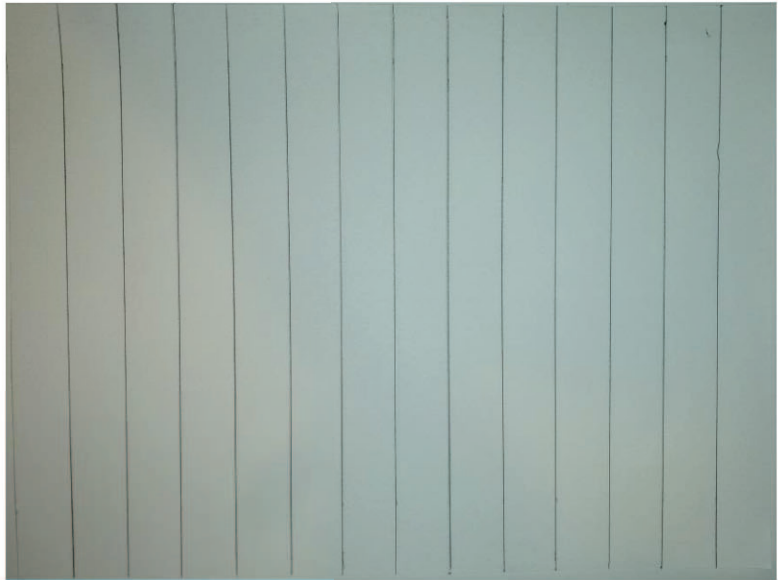
- a munka öröme és a művészet szeretetére való nevelés

A foglalkozáshoz szükséges eszközök: az előző órán készített képek, A4-es papírlapok, olló, ragasztó, vonalzó, grafitceruza

A foglalkozás menete

Technika óra

A tanulók előkészítik az éjjel-nappal kifestőjüket, akik szeretnének, kapnak pár percet arra, hogy befejezzék a munkát. Majd amikor mindenkinek kész a kifestője, a már említett kifestőn tetején és alján lévő vonalak segítségével 2 cm távolságokkal

21. ábra Hajtogatáshoz szükséges papírlap

függőleges vonalakat húznak, vonalzó és grafitceruzával. Ezután a vonalak mentén elvágják a papírt, így megkapva a szükséges papírcsíkokat az agamográfhoz. Megkérem a gyerekeket, hogy rakják olyan sorrendbe a papírcsíkokat, ahogy majd ragasztani fogják. Amikor végeznek, megkapják a második fehér lapot, amellyel jelöltem milyen távolságban kell tűrögetni.

A vonalak mentén harmonikászerűen betűrögetjük a lapokat, először csak lazán, éppen csak abból a célból, hogy jól látható legyen hol lesznek a lap élei. A már előzőleg sorrendbe elhelyezett

22. ábra Második osztályos tanulók agamográf készítése közben

papírcsíkokat, sorban elkezdik felragasztani. Végül újból behajtogatják a lapot, felállítják, és ellenőrizzük hogyan sikerült a műalkotás.

A foglalkozás elemzése

A foglalkozás során azt a tapasztalatot kaptam, hogy az általam látogatott második osztályos tanulók számára az általam tervezett feladat nehéznek bizonyult. A munkájuk során néhány tanulónak különösen nehezen ment a papírcsíkok vágása, sok esetben lett nagyon cikk-cakkos a papír széle, és nem is a vonalmentén vágták a tanulók. Utána pedig sok tanuló számára nehézkesen sikerült a "harmonika" tőrögetése is, emiatt ne volt időm részletesen lefényképezni a munkafolyamatokat, mert igyekeztem minden tanuló számára segítséget nyújtani annak érdekében, hogy minden diák befejezhesse a munkát az óra végére, amely végül sikerült is de csak egy

23. ábra Második osztályos tanuló által készített agamográf bal oldali nappalt ábrázoló nézete, központos nézete és bal oldali éjszakát ábrázoló nézete

tanulónak a munkájáról sikerült olyan fényképet készítenem amelyet felhasználhattam a szakdolgozatom írásánál.

Mivel a második osztályban voltam először, a tapasztalatok megszerzése után el kellett gondolkodnom, azon hogy a harmadik osztályban hogyan tudnám megoldani, azt hogy könnyebb legyen a tanulók számára az agamográf elkészítése és nagyobb sikerélménye lehessen a gyerekeknek.

Második foglalkozás a harmadik osztályban:

A foglalkozás időtartama: 45 perc

A foglalkozás célja:

- ellentétes érzéseket ábrázoló agamográf készítése Yaacov Agam munkássága alapján
- a tanulók kez ügyességének, ollóval, ragasztóval, és papírhajtogatással való munkájának a gyakorlása és fejlesztése
- a mozgásábrázolásának a személyes megtapasztalása
- a munka öröme és a művészet szeretetére való nevelés

A foglalkozáshoz szükséges eszközök: az előző órán készített képek, A4-es papírlapok, olló, ragasztó, vonalzó, grafitceruza

A foglalkozás menete: Technika óra

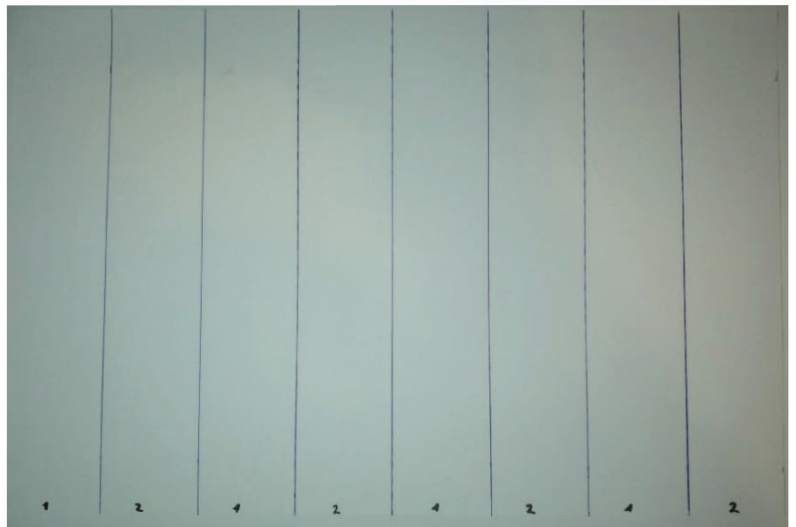
Miután az előző foglalkozáson a tanulók elkészítették a rajzaikat kélt hangulatjelről, amelyen ellentétes érzéseket ábrázolnak, ezen a foglalkozáson elkészítjük a tanulókcal a kép felhasználásával az agamográfot. Ehhez megkapják a második A4-es méretű lapot, amelyen szaggatott vonallal jelöltem hol kell betűzni a lapot, illetve a sávokat számokkal is ellátam, mint a rajzot is, hogy könnyebben összeilleszthető legyen a tanulók számára. Ezután, mint ahogy második osztályban megkértem a tanulókat, hogy először csak lazábban hajtogassák be a lapokat

Közben én is mutatom, és ha kész lazán egyenesítsék vissza ki, így a lapon már látható hol lesznek a tűrések. Majd a papírcsíkok vágása következik. Ezt a harmadik osztályban úgy oldottuk meg, hogy először csak a bal oldali képet vágták, vagyis az 1-es számmal ellátott képet, és ragasztották rá szintén 1-es számmal ellátott sávokra és csak ezután jártak el szintén így a második, jobb oldali képpel.

A foglalkozás elemzése

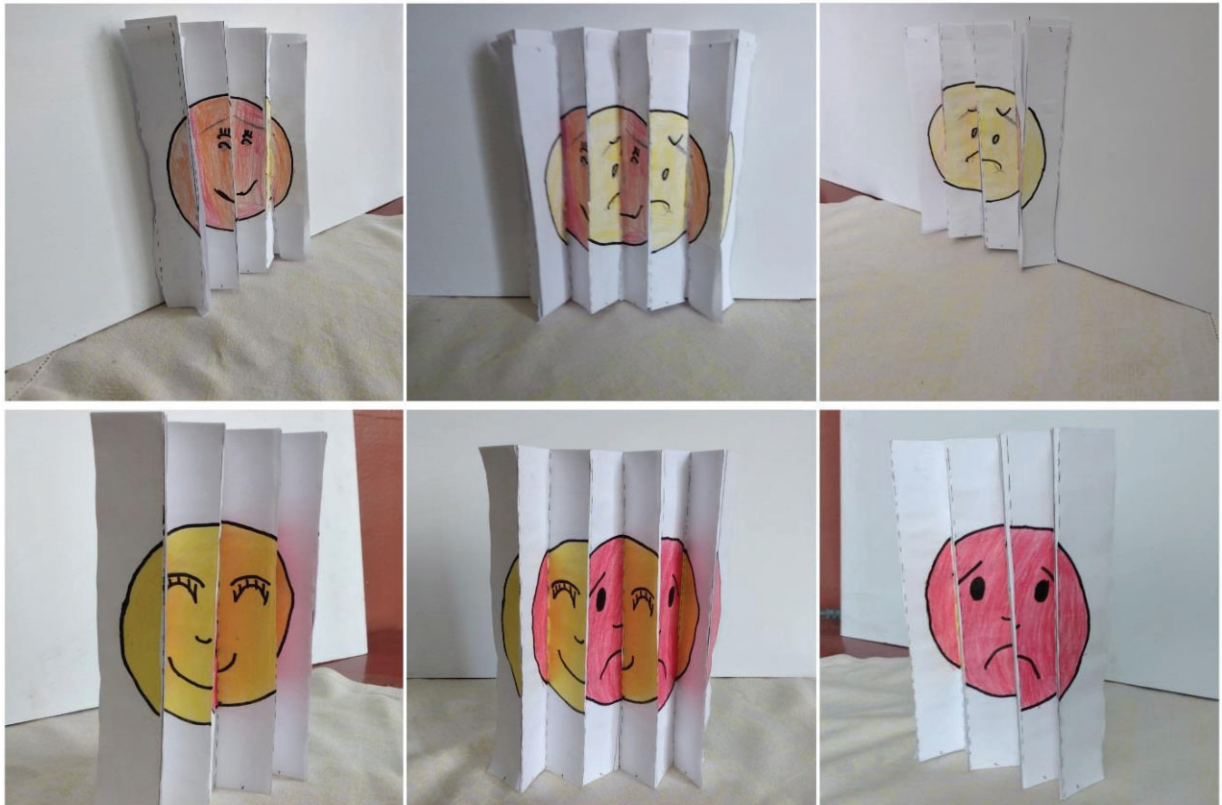
25. ábra Agamográf készítése a harmadik osztályban

24. ábra Hajtogatáshoz szükséges papírlap

A harmadik osztályban az agamográfok készítése során a gyerekek sokkal összeszedettebben és pontosabban dolgoztak. Ebben úgy gondolom sokat segített az, hogy a számokkal jeleztem a képeken és az agamográfon felosztott csíkokat, valamint kevesebb papírcsíkkal kellett

dolgozniuk. Azt is megfigyeltem, hogy a harmadik osztályban, már sokkal jobban tudtak odafigyelni arra a tanulók, hogy a szaggatott vonalak mentén vágják el a lapokat, a harmonika tőrögetés terén is pontosabban és gyorsabban dolgoztak, illetve sokkal nagyobb odafigyeléssel fordultak az iránt, hogy a papírcsíkokat helyes sorrendbe ragasszák fel. A kicsengő előtt lényegesen korábban elkészültek a feladattal, ami nem volt jellemző a második osztályban, de természetesen a munkákon tovább is dolgozhattak és tökéletesítették azt.

26. ábra Harmadik osztályos tanulók által készített agamográfok bal oldali boldog arcot ábrázoló nézete, központos nézete és jobb oldali szomorú arcot ábrázoló nézete

IV.2. Foglalkozások Calder mobiljait alapul véve, a foglalkozás általános bemutatása a negyedik osztályban

A negyedik osztályban Alexander Calder amerikai művész munkássága kerül a középpontba, aki a szél mozgását használja fel, sajátos mobiljaihoz, amelyek az ősi gyermekjátékokra emlékeztetnek.⁵⁵ Calder olyan szélcsengőket készített drótból és fémből ahol különböző formájú fémlapok úgy kapcsolódnak egymáshoz drótok által, hogy a légmozgás által mozgásba lendülnek, akár még zajt is kiadnak, ahogy egymáshoz érintkeznek, majd a légáramlat elcsendesülésével a modell elemei is újból nyugalmi állapotba kerülnek és mozdulatlanokká válnak.

27. ábra Alexander Calder (1898-1976)

28. ábra Alexander Calder: Maripose (1960)

A negyedik osztályban az első foglalkozás során szintén az volt a célom, hogy megismertessem őket a mozgás ábrázolásával a művészetben, amihez a már említett második és harmadik osztályban használt prezentációt használtam fel, amnyi változtatással, hogy nagyobb hangsúlyt fektettem Alexander Calder művész és munkássága bemutatásával, így a prezentáció nem ér véget az agamográf bemutatásával, hanem további diákkal egészítettem ki és így a következő prezentációt mutattam be a negyedik osztályos tanulóknak:

1. Edgar Degas: Swaying Dancer (1877-1879) – festmény, amelyen balett táncosok láthatóak, táncpróba közben, a táncosok mozdulatai és az, hogy egyes alakok szinte már kicsúsznak a képből hozza létre a dinamikusságot

2. Giacomo Balla: Kutya pórázon (1912) – a festmény futurista stílusban készült, amelyen a kutya és mellette haladó alak, megsokszorosított lábakkal van megfestve ezzel érzékeltetve a mozgásukat

⁵⁵ I. Menyhért László: Képzőművészeti irányzatok a XX. század második felében (56. old, 4 bekezdés)

3. Eadweard Muybridge, *The Horse in Motion*, 1878 – itt már áttérünk a fotográfia művészetéhez, a képen egymás mellé helyezett képek láthatóak, amelyek egy ló vágtaázása közben készültek
4. Étienne-Jules Marey a fotópuskával – itt magát a művészt mutatom be az általa elkészített eszközzel, a fotópuskával
5. Étienne-Jules Marey: *Kócsag* (1886) – fotópuskával készült kép, amellyel a madár mozgását vizsgálták repülés közben
6. Victor Vasarely: *Fekete-fehér optikai csalódás* – egy olyan kép, amelyen fekete-fehér vonalakat láthatunk, azt a hatást keltve, mintha a kör, amelyet a vonalak alkotnak, forogna
7. Anthony Howe: *In Cloud Light III* – egy fém szobor, amely egy gyermekláncfü termésére emlékeztet a formája, itt a szél által jön létre a mozgás
8. David Cerny: *Kafka-fej*, Prága, 2014 – egy 11 méter magas acélból készült szobor, amelyet egy motor mozgat
9. George Sherwood's "Wave Cloud II" – fémből készült magas oszlop tetejére helyezett kör alakú szerkezet, amely a körben lévő hálóra erősített ki fémdarabok a víz mozgását hivatottak imitálni
10. Patrick Shearn: *Liquid Shard*, 2016 – fényes szálakból álló hatalmas háló amelyet, kifeszítenek és a szél által mozgásba lendülve a víz hullámzására emlékeztet
11. Margit-szigeti zenélő szökőkút – népszerű látványosság a Budapesti Margit-szigeten található szökőkút, ahol a víz mozgása, fények és zene kölcsönhatásából születik az elragadó élmény
12. Yaacov Agam: *Three Dimensions*, 1954 – egy agamográf amelyen két különböző színekből és formákból álló képeket tekinthetünk meg, a szemlélő helyzet változtatása által
13. Man Ray – 1920-ban készült vállfákból álló mobilja
14. Alexander Calder – fénykép a művésztől akinek, a munkásságára építtem a gyakorlati tevékenységet
15. Alexander Calder: *Triple Gong*, 1948 – drót és fémből álló, függő mobil, amely hangot is kiad
16. Alexander Calder: *Performing Sculpture* – 2015-készült felvétel egy Londoni múzeumban ahol Calder fém és drót szobrai állították ki
17. Alexander Calder: *Circus* – részlet a művész által drótból, fémből és egyéb anyagokból létrehozott mobil cirkuszából
18. Alexander Calder drótból készült ember profilok – emberi arcokat formáló drótok, amelyeket a szemlélő mozgás által tud megtekinteni részletesen

A bemutató után a Man Ray 1920-ban készült vállfákból álló mobilja ihlette feladatot kapnak a tanulók. Egy vállfát kinyújtott kézzel megtart az egyik diák, majd a többi tanuló további 14 vállfát úgy kell felhelyezniük, hogy az egyensúlyban maradjanak, ahogy az eredeti mobilon is minden vállfát, a másik vállfa szélére kell felakasztani (ezzel játékosan is szemléltetni, milyen alapgondolaton készülnek a Calder féle mobilok, a gyerekeket motiválni a közreműködésben, illetve megalapozni a későbbi saját modelljük elkészítését).

29. ábra Man Ray (1920)

Calder mobiljára épülő első foglalkozás a negyedik osztályban

A foglalkozás időtartama: 45 perc

Az foglalkozás célja:

- feleleveníteni milyen mozgásokat észlelünk a környezetünkben és azokat, hogyan lehet felhasználni a művészeti tevékenységek során

- megismertetni a tanulókat a mozgásábrázolásával foglalkozó művészeti alkotásokkal bemutatni Alexander Calder művészt és általa bevezetni a tanulókat a művészet mozgásábrázolásának amaz területére, amelyet Calder drót mobiljai képviselnek

- Man Ray által ihletett vállfákból készült mobil készítése a tanulók közreműködésével

Az foglalkozáson szükséges eszközök: laptop, lehetőség szerint projektor, 16db műanyag vállfa

A foglalkozás menete

Rajz óra

A tanulókkal átmentünk egy olyan terembe ahol, lehetőségem volt kivetíteni a prezentációm. Elsősorban beszélgettünk a tanulókkal, milyen mozgásokat észlelünk a környezetünkben, mire lehet felhasználni a szél, a víz mozgását a hétköznapi életben és a művészetben. Majd bemutattam a tanulóknak a már említett prezentációt, amellyel a

mozgásábrázolást világába vezettem be a tanulókat, és legfőképp Alexander Calder művészeti tevékenységire tettem a hangsúlyt, mivel a gyakorlati tevékenységünk is később arra fog alapozni. Ezért a tanulók részletesen megtekinthették, Calder mennyi módon használta alkotásai során a drót elemeket, milyen gondossággal kellett megterveznie a drót és fém függő mobilokat, hogy azok egyensúlyban maradjanak. Majd a prezentáció végén, a tanulókat felállítottam a helyükről és fél körbe rendeződve elkészítették a vállfából készült mobilt, egy tanuló megfogott egy vállfát, amely az alapjául szolgált a mobilnak, majd minden tanuló sorban felhelyezte a további 14 vállfát, úgy hogy mindig a vállfa két végére kerültek a következő darabok.

A foglalkozás elemzése

A foglalkozás során a tanulók érdeklődéssel fordultak a mozgás ihlettem művészeti ágazatok

30. ábra Prezentálás a negyedik osztályban

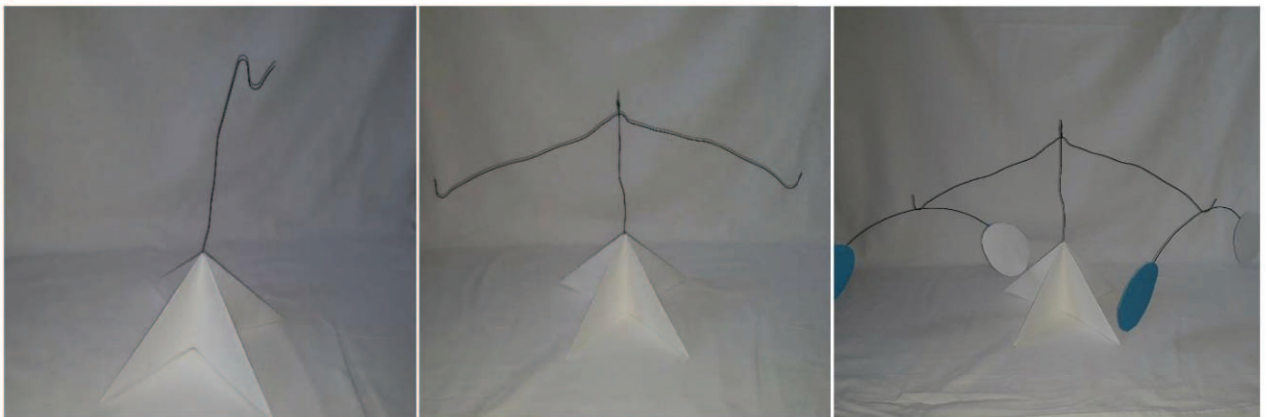

31. ábra Negyedik osztályos tanulók Man Ray ihlette vállfából készült mobil készítése közben

iránt. Először a futurista irányzat által készült pórázon sétáltatott kutya képe ragadta meg a figyelmüket, bár először nem is értették mi is az, amit látnak, de azonnal találgatásokba kezdtek, és amikor segítettem nekik megfejtetni a látottakat, nagy meglepődéssel fogadták. Majd ezt követően a Victor Vasarely által alkotott fekete-fehér op-art stílusú kép fogta meg az érdeklődésüket, ezt követően a szél általmozgatott fém szobrok is igazán tetszettek nekik. Alexander Calder munkái közül, pedig leginkább a függő fém és drót mobilok keltették fel a figyelmüket, amelyekből leginkább a színesebb változatok nyerték el a legnagyobb figyelmet, de igazán figyelmesen és érdeklődve szemlélték mindegyik műalkotást. Végül pedig nagy kedvel láttak neki a vállfákból készült mobil elkészítéséhez, minden tanuló kivette belőle a részét, és csodálva szemlélték, hogyan áll össze és hogyan marad egyensúlyban az a sok elem, amelyet egymáshoz illesztettek. Tehát célokat elértem, betekintést nyertek és megértették milyen elven működnek ezek a mobilok, így nagy lelkesedéssel vártam a második foglalkozást ahol a papírból és drótból készült mobilok a gyakorlati tevékenység tárgyai.

Második foglalkozás általános bemutatása a negyedik osztályban

A tanulókkal Calder által ihletett drótból és papírból készült kicsinyített másolattal készítjük el modellt, amelyben az egyensúly a lételem. A modell elkészítésének módját az internet segítségével terveztem meg. A modellünk alapja egy origami négy ágú piramis, amelynek csúcsából egy drót áll ki, amely drót alapja azoknak az elemeknek, amelyeket rájuk helyezünk, a lényege, hogy a gyerekek oly módon helyezték rá az elemeket, hogy azok egyensúlyban legyenek.

32. ábra Calder ihlette papír és drót mobil alapja, mobil egy drót elemmel és három drót elemmel

A modellt én magam is elkészítettem, hogy segítsek nekik elképzelni, milyen eredménye lesz a munkájuknak. A feladatot csoportosan fogják elkészíteni, így fejlesztve a csapatmunkát. A feladatuk a következő lépésekből áll:

1- Az origami elkészítése – elkészítettem egy 21*21 méretű lapból az origamit, először átlósan, majd félbe törve a lapot majd, úgy formáztam, hogy egy négyágú piramis jöjjön

létre

2. Drót rögzítése – ehhez ki lyukasztottam az origami csúcsát, át húztam rajta a drótot, majd rögzítettem azt, ezután ragasztóval fixáltam az origamit, a drót csúcsát pedig be hajlítottam

3. Első drót elem felhelyezése – egy hajlított drótnak meg találtam azt a pontját, amelyet ha, felhelyeztem a modell alapjára, egyensúlyban maradt, majd ezen a ponton be hajlítottam a drótot, hogy később ne mozduljon el

4. További két elem elkészítése – ezután kivágtam 8 egyforma formájú papírdarabot, amelyeket ráragasztottam két egyforma hosszúságú hajlított drótra, majd a kész elemeket felhelyeztem a mobil két végére

Második foglalkozás a negyedik osztályban:

A foglalkozás időtartama: 45 perc

A foglalkozás célja:

- drót és papír mobil készítése Alexander Calder munkássága alapján
- a tanulók kez ügyességének, ollóval, ragasztóval, és papír és dróthajtogatással való munkájának a fejlesztése, az egyensúly megtalálása
- a mozgásábrázolásának a személyes megtapasztalása
- a munka öröme és a művészet szeretetére való nevelés

A foglalkozáshoz szükséges eszközök: egy A4-es színes papír, 21*21 cm-es fehér papírlapok, olló, ragasztó, grafitceruza, 4 db egyforma hosszúságú drót minden tanulónak

A foglalkozás menete: Technika óra

Miután a tanulókkal megismertettem a mozgásábrázolásával a képzőművészetben és Calder munkásságával is találkoztak, illetve megtapasztalták milyen gondolatmeneten alapszik a drótból és fémből készült mobilok, áttérhetünk a gyakorlati tevékenységre. Ami nem más, minthogy a tanulók maguk is elkészítenek, egy a Calder féle mobilokhoz hasonló papír és drót mobilt.

Az foglalkozás elején felelevenítjük miről is szól a mozgásábrázolás és kinek a munkásságával foglalkozunk leginkább, majd bemutatom az általam készített mobilt, amelyet részletesen be is mutatok, hogy épül fel. Miután a tanulók alaposan megfigyelték a szerkezetet elkezdődik a munka.

Elsősorban minden tanuló megkapja a 21*21 cm méretű fehér papírlapot, és 1 darab drótot. Részletes instrukciókkal kísérve, bemutatom, hogyan hajtogassák, hogy a mobil alapjául szolgáló piramisformát megkapják. Majd amikor a hajtogatással elkészültek, következhet a ragasztás, hogy az alakja megmaradjon a papírnak illetve egyidejűleg a drótot is rögzítik a közepében. Amikor a ragaszték már valamennyire megkötött és nem csúszik szét a papír és a drót is stabil, elkészítjük a hurkot a drót végére ahova majd az első drót elem kerül.

Ezután a tanulók megkapják a további három drótot és a színes papírt. A színes papírt háromszor félbehajtjuk, és oda rajzolhatják azt a formát, amelyet a mobiljukra szeretnének és kivágják azt, így kapnak nyolc darab egyforma formájú papírdarabot, amelyeket párosával felragasztanak a két drót végére. Ameddig szárad a ragasztó felkerül a második drót elem, amelynek egyensúlyát úgy kapjuk meg, hogy az egyenes drótot enyhén meghajlítják a tanulók és addig próbálgatják ráhelyezni a hurokra ameddig az nem áll meg rajta, és ha ez megvan, abban a pontban meghajlítják a drótot, hogy az már ne mozduljon el és a két végére hurkot hajtogatnak, amire a két másik elem kerül, amelyeken a színes papírok vannak. Azért, hogy a következő két elem felkerüljön, a mobilra nagyon koncentrálniuk kell a tanulóknak, hiszen ebben az esetben is úgy kell, eljárjanak a középpont megtalálásánál, mint az előzőnél csak most két drót elemmel. Ezért ezt úgy oldjuk meg, hogy megkérem a tanulókat, vegyék le az első drót elemet és annak a helyén keressék meg a két elem középpontját és az előzőhöz hasonlóan hajlítsák ott meg, hogy majd ne mozduljon el, ezáltal már nagyon könnyen összeilleszthető a szerkezet, hiszen az már egyensúlyban marad. A kész munkákat közösen megtekintjük, megfigyeljük, hogyan mozognak légáramlat esetén, amelyet ők maguk hoznak létre.

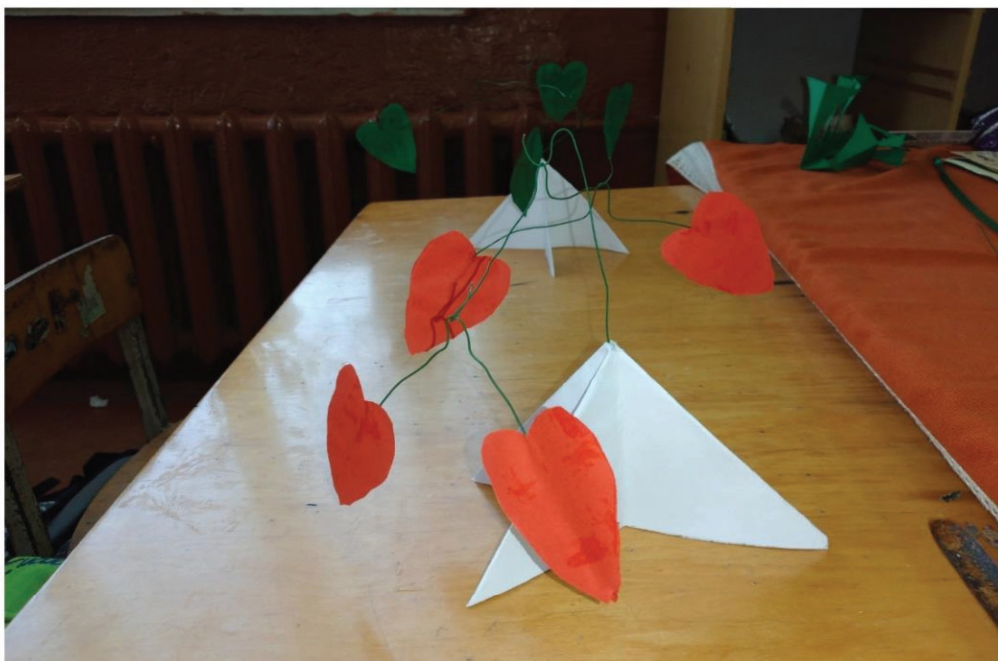
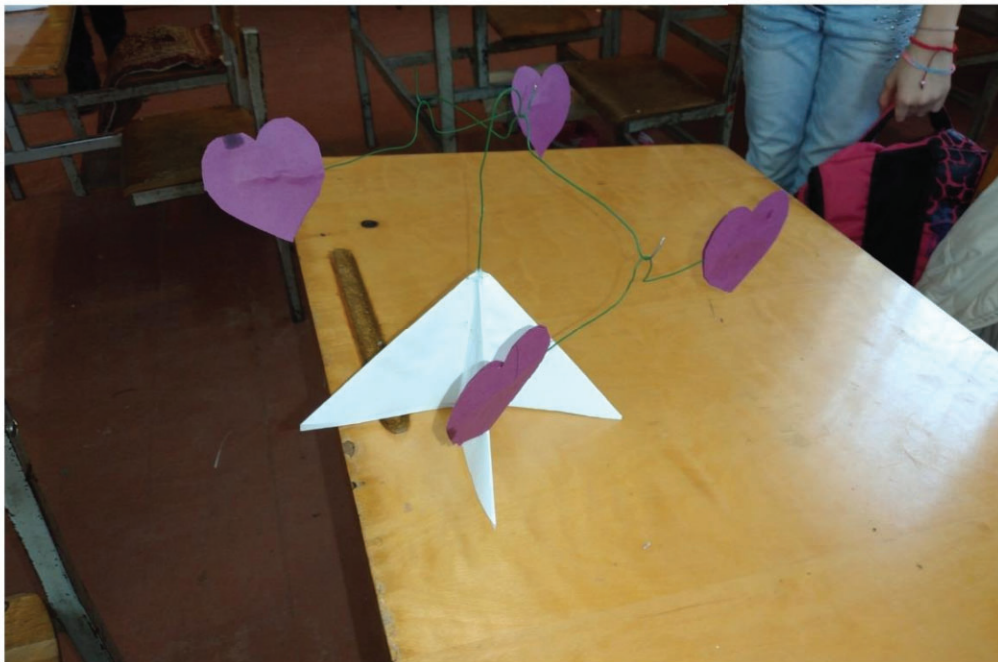

33. ábra Negyedik osztályos tanulók papír és drót mobil készítése közben

A foglalkozás elemzése

A gyakorlati tevékenység iránt a tanulók nagy érdeklődést tanúsítottak, a Calder féle drótfüggő mobilok iránt már az előző foglalkozás is érdeklődést mutattak, és amikor bemutattam az én mobilomat, illetve lemondtam, hogy ők is ezt fogják elkészíteni, az öröm és a lelkesedést véltem felfedezni az arcokon. Az instrukcióimat mindegyik tanuló odafigyelve hallgatta és követte saját munkája során. Néhány tanulónak kellett segítséget nyújtani az mobil alapjának a

hajtogatásánál, illetve egy-egy drót középpontjának a megtalálásánál, de azon kívül nagyon ügyesen és nagyon hatékonyan dolgoztak önállóan is. A legtöbb tanuló a szívformát választotta a mobil papír elemeiként, elvértve láttam csak kör alakú papírokat. Megfigyelésem szerint nagyon élvezték a munkát, és büszkén próbálgatták hogyan is működik a kis szerkezetük, amelyet elkészítettek. Az óra végére minden tanuló elkészült (néhány tanuló hamarabb is) a munkájával és már csak a maguk utáni takarítás csúszott az órán kívülre.

34. ábra Negyedik osztályos tanulók által készített papír és drót mobilok Calder munkáit alapul véve

Резюме

Під час практичних занять я отримала такий досвід, що учні дуже були зацікавлені у зображенні руху, в різних видах творів із зображенням руху, особливо їх цікавили рухаючі статуї і фонтан. Я звернула увагу на те, що у другому і третьому класах діти були більш відвертішими і зацікавленішими, ніж четверто-класники, які теж уважно спостерігали представлення, але вони стали більш активнішими під час ігри.

Під час другого заняття діти дуже співпрацювали і були креативними, хоча у четвертому класі діти зіткнулися з деякими труднощами в роботі складання паперу, а також з різанням паперових смужок і поставленням їх у правильну послідовність. І завдяки цьому, у третьому класі я трішки переробила процес приготування агамографа, і так вже більш простіше було учням працювати.

Під час другого заняття у четвертому класі, я з радістю отримала такий досвід, що учні дуже радісно поставилися до приготування «мобіля». Робота відбулася креативно і без перешкод, всі учні без винятку, не потребували великої допомоги, коли вони ознайомилися з інструкціями, вони відразу почали працювати над мистецьким твором, і на кінець уроку вони з гордістю досліджували «мобілі» своїх та їхніх однокласників, який мають вигляд, яка в них форма, і як можуть рухатися.

Загалом можна сказати, що зображення руху можна без проблем долучити до мистецьких занять у початкових класах. Тому що, діти відверті, особливо у початкових класах, і завдяки тому варто займатися з технікою зображення руху, з творінням зображення руху, тому що завдяки цьому учні зможуть доповнювати свої візуальні і технічні знання такими інструментами, предметами, з допомогою яких вони зможуть з іншої точки зору сприйняти і дивитися на живопис, скульптуру або на будь-який вид мистецтва, мистецький твір.

Összegzés

A gyakorlati foglalkozások során azt a tapasztalatot kaptam, hogy a tanulók nagy érdeklődéssel fordultak, a mozgásábrázolás, különböző alkotásaival, különösképp a mozgó szobrok, és szökőkút érdekelte őket. A második és harmadik osztályban úgy vettem észre, a gyerekek sokkal nyitottabbak és érdeklődők voltak, míg a negyedik osztályosok is figyelemmel kísérték a bemutatót, de csak akkor váltak igazán aktívvá, amikor játékra került a sor, míg a kisebb csoportok, nagy álmélkodással, kérdésekkel, és csodálkozással kísérték minden egyes alkotást.

A második foglalkozások során, a gyerekek nagyon együttműködők, és kreatívak voltak. Az agamográf készítésével a második osztályban kisebb problémák alakultak, a hajtogatással, illetve a papír egyenes vágásával, de ezekkel nem törődve a gyerekek boldogan dolgoztak a saját agamográfjukon. A másodikos tapasztalatok után, a harmadik osztályosok már egy kicsivel másabb agamográf sablont kaptak, amivel láthatóan sokkal könnyebben boldogultak a tanulók, mivel kevesebb papírcsíkkal kellett dolgozniuk, illetve a számokkal való jelölés is nagy segítséget jelentett számukra.

A negyedik osztályosok második foglalkozásán nagy örömmel tapasztaltam, a tanulók nagy lelkesedéssel fordultak a mobil készítéshez. Kreatívan, gördülékenyen és jókedvűen folytak a munkálatok, kivétel nélkül minden tanulónak, segítséget nem sokat igényeltek, amint megkapták az instrukciókat azonnal neki is láttak a munkának és óra végén pedig büszkén tanulmányozták a saját és társaik mobiljait, hogyan néznek ki milyen formájú, és hogyan lendülnek mozgásba.

Összességében elmondható, hogy a mozgás ábrázolása gond nélkül bevonható, az elemi osztályosok művészeti tevékenységeik közé, úgy hogy szem előtt kell tartani a tanulók adottságait, és tudásokat. Mivel a gyerekek nyitottak, főleg az elemi osztályokban érdemes foglalkozni a mozgásábrázolás technikáival, alkotásaival, mert általa olyan eszközökkel, tárgyakkal egészíthetik ki a vizuális és technikai tanulmányaikat, amelyekkel más szemszögből tekintenek a festészetre, szobrászatra vagy bármilyen más művészetre, művészeti alkotásra.

V. Mellékletek: Irodalomjegyzék

Marcel Duchamp – Anaemic Cinema (1926)

Letöltés helye: http://stendhalgallery.com/?page_id=2175

[Letöltés ideje: 2020.02.15]

Cynthia Reeves - George Sherwood Wave cloud. 2016

Letöltés helye: <https://cynthia-reeves.com/george-sherwood-wave-cloud/>

[Letöltés ideje: 2020.02.15]

E.H.Gombrich: A művészet története. Glória kiadó, Budapest, 2002

George Sherwood – About

Letöltés helye: <https://www.georgesherwood.com/about>

[Letöltés ideje: 2020. 02. 15].

Gibbs Farm: George Rickey - Column of Four Squares Eccentric Gyrotory (III)

Letöltés helye: <http://www.gibbsfarm.org.nz/rickey.php>

[Letöltés ideje: 2020.02.17.]

Herbert Read: A Modern festészet Corvina Kiadó, Budapest, 1968

Hevér Zsófia: Táncfotó. A dinamikus képek titkai. Budapest, 2012

I. Menyhért László: Képzőművészeti irányzatok a XX. század második felében. Stúdium Kiadó, Nyíregyháza, 1996

Ilkyaz: Phillip Barcio: the most important traits of kinetic art. 2019

Letöltés helye: <https://www.ilkyaz.world/2019/04/02/phillip-barcio-the-most-important-traits-of-kinetic-art/>

[Letöltés ideje: 2020.02.17]

Kelkó Niki: Híres fotográfusok: Philippe Halsman (1906-1979), 2014

Ligetfalvi Gergely: Jean Tinguely portréja. Artmagazin 2008/4

Letöltés helye:

http://artmagazin.hu/artmagazin_hirek/jean_tinguely_portreja.375.html [Letöltés ideje: 2019.11.12.]

Művészettörténelem 9 osztály, Nazarenko, Csjen, Szevasztyyanova, Merzlikina, «Oberih» Kiadó, 2017

Művészettörténet - XVIII. A barokk és rokokó művészet

Letöltés helye:

<https://www.sulinet.hu/tovabban/felveteli/ttkuj/29het/muvtori/muvtori29.html>

[Letöltés ideje: 2019.10.15.]

Művészettörténet - XXIX. A második világháború utáni egyetemes művészet

Letöltés helye:

<https://www.sulinet.hu/tovabbtan/felveteli/ttkuj/29het/muvtori/muvtori29.html>

[Letöltés ideje: 2019. 10. 21.]

Művészettörténet 12. évfolyam

Letöltés helye:

[https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/muveszettortenet-12-
evfolyam](https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/muveszettortenet-12-
evfolyam)

[Letöltés ideje: 2017.10.21.]

Művészettörténet 7. évfolyam

Letöltés helye:

[https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/muveszettortenet-7-evfolyam/a-
gorog-muveszet-geometrikus-orientalizalo-es-archaikus- korszaka/szobraszat](https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/muveszettortenet-7-evfolyam/a-
gorog-muveszet-geometrikus-orientalizalo-es-archaikus- korszaka/szobraszat)

[Letöltés ideje: 2019.10.28.]

Patrick Shearn – About

Letöltés helye: <https://www.linkedin.com/in/patrick-shearn-b4a43726>

[Letöltés ideje: 2020.02.18.]

Patrick Shearn - Liquid Shard

Letöltés helye: <http://www.poetickinetics.com/liquid-shard/>

[Letöltés ideje: 2020.02.18.]

Rajko Andrea és S. Nagy Katalin: Művészettörténet II. kötet A 19. és a 20. század. TYPOTEX, Budapest, 2010

Sebestyén Gyula: Az ókor művészete. A legrégebbi időktől a XIX. századig. I. kötet Anno Kiadó, Budapest, 1997

Tony Prendergast - Head of Franz Kafka, 2017

Letöltés helye: <https://www.flickr.com/photos/134859823@N05/24678930568>

[Letöltés ideje: 2020.02.20].

Trewin Coppystone: Pierre-Auguste Renoir. Elektra Kiadóház, 2002

Yaacov Agam – Biography

Letöltés helye: <http://www.artnet.com/artists/yaacov-agam/biography>

[Letöltés ideje: 2020.05.07.]

V.1. Ábrajegyzék

1. Francesco Mochi: Angyali Üdvözlés (1603-1605)

Letöltés helye: <https://www.mutualart.com/Artwork/Angel-of-Annunciation/ECF5E5FD5E56C9F5> , Letöltés ideje: 2019.12.14.

2. Edgar Degas: Swaying Dancer (1877-1879)

Letöltés helye: <https://www.museothyssen.org/en/collection/artists/degas-edgar/swaying-dancer-dancergreen>, Letöltés ideje: 2019.12.14.

3. Marcel Duchamp: Lépcsőn lemenő akt (1912)

Letöltés helye: http://www.irodalmiradio.hu/femis/muveszetek/4muveszek/d_menu/duchamp/lepcso.htm , Letöltés ideje: 2019.12.14.

4. Étienne-Julies Marey: Kócsag (1886)

Letöltés helye: <http://www.betterphotography.in/perspectives/great-masters/etienne-jules-marey/48592/attachment/flapping-herons-1886-photographed-by-etienne-jules-marey/>,

Letöltés ideje: 2020.02.21

5. Anton Giulio Bragaglia: Violoncellista (1913)

Letöltés helye: <http://www.italianways.com/past-and-futurism-in-bragaglias-photodynamics/> , Letöltés ideje: 2019.12.14.

6. George Rickey: Column of Four Squares Eccentric Gyrotory (III) (1990-1995)

Letöltés helye: <http://www.gibbsfarm.org.nz/rickey.php> , Letöltés ideje: 2020.02.21.

7. Patrick Shearn: Liquid Shard (2016)

Letöltés helye: <https://blog.orselli.net/2018/07/museumexhibitdesign-inspiration-poetic.html> , Letöltés ideje: 2020.03.05.

8. Victor Vasarely: Triond (1973)

Letöltés helye: <https://www.pinterest.at/pin/42362052715041176/> , Letöltés ideje: 2020.03.05.

9. Yaacov Agam (1928)

Letöltés helye: <https://www.galleryjart.com/g01agam.html> , Letöltés ideje: 2020.05.11.

10. Yaacov Agam: Colorful Sky View

Letöltés helye: <https://www.galleryjart.com/g01agam.html> , Letöltés ideje: 2020.05.11.

11. Nappalt és éjszakát ábrázoló képek

Saját fénykép 2020.05.07.

12. Agamográf nappalt ábrázoló bal oldali nézete, központos nézet és éjszakát ábrázoló jobb oldali nézete.

Saját fénykép 2020.05.07.

13. ábra Éjjel-nappal kifestő

Saját fénykép 2020. 10. 02.

14. ábra Boldog-dühös arcot ábrázoló fényképek

Saját fénykép 2021. 02. 20.

15. ábra Agamográf boldog arcot ábrázoló bal oldali nézete, központos nézete és dühös arcot ábrázoló jobb oldali nézete

Saját fénykép 2021. 02. 20.

16. ábra Lila színű alapon kék körlapot és piros színű alapon sárga körlapot ábrázoló képek

Saját fénykép 2021. 02. 20.

17. ábra Agamográf bal oldali lila színű alapon kék körlapot ábrázoló nézete, központos nézete és piros színű alapon sárga körlapot ábrázoló nézete

Saját fénykép 2021. 02. 20.

12. ábra Prezentálás és agamográfok bemutatása a harmadik osztályban

Saját fénykép 2021. 05. 05.

19. ábra Hangulatjelek körvonalát ábrázoló kifestő

Saját fénykép 2021. 02. 22.

20. ábra Harmadik osztályos tanulók hangulatjelek rajzolása és színezése közben

Saját fénykép 2021. 05. 05.

21. ábra Hajtogatáshoz szükséges papírlap

Saját fénykép 2020. 10. 02.

22. ábra Második osztályos tanulók agamográf készítése közben

Saját fénykép 2020. 10. 16.

23. ábra Második osztályos tanuló által készített agamográf bal oldali nappalt ábrázoló nézete, központos nézete és bal oldali éjszakát ábrázoló nézete

Saját fénykép 2020. 10. 16.

24. ábra Hajtogatáshoz szükséges papírlap

Saját fénykép 2021. 02. 22.

25. ábra Agamográf készítése a harmadik osztályban

Saját fénykép 2021. 05. 06.

26. ábra Harmadik osztályos tanulók által készített agamográfok bal oldali boldog arcot ábrázoló nézete, központos nézete és jobb oldali szomorú arcot ábrázoló nézete

Saját fénykép 2021. 05. 06.

27. ábra Alexander Calder (1898-1976)

Letöltés helye: <https://www.liveinternet.ru/users/llubov/post231744322/> ,

Letöltés ideje: 2020.05.11.

28. ábra Alexander Calder: Maripose (1960)

Letöltés helye: <https://www.bonhams.com/auctions/21021/lot/111/> ,

Letöltés ideje: 2020.05.11.

29. ábra Man Ray (1920)

Letöltés helye: <http://www.madamepickwickartblog.com/2010/11/as-a-ready-made-tzanck-you-for-the-checks/> ,

Letöltés ideje: 2020.05.11.

30. ábra Prezentálás a negyedik osztályban

Saját fénykép 2020. 02. 22.

31. ábra Negyedik osztályos tanulók Man Ray ihlette vállfákból készült mobil készítése közben

Saját fénykép 2020. 02. 22.

32. ábra Calder ihlette papír és drót mobil alapja, mobil egy drót elemmel és három drót elemmel

Saját fénykép 2020.05.07.

33. ábra Negyedik osztályos tanulók papír és drót mobil készítése közben

Saját fénykép 2021. 02. 23.

34. ábra Negyedik osztályos tanulók által készített papír és drót mobilok Calder munkáit alapul véve

Saját fénykép 2021. 02. 23.

Beleegyző nyilatkozat

Ambrus Zsanettnek hívnak a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Tanítói szakos hallgatója vagyok, negyedik évfolyamon. Szakdolgozatom témája a mozgás ábrázolására és a kinetikus művészet bemutatására épülő tevékenységek az elemi iskolában.

Ezzel a nyilatkozattal szeretném a segítségüket, és beleegyezésüket kérni ahhoz, hogy a szakdolgozatom gyakorlati részét az önök intézményében is levezethessem a 2020-2021-es tanév során. Iskolai környezetben, két foglalkozás keretein belül vizsgálnám a gyerekek viszonyát a mozgás ábrázolásával a második, harmadik és negyedik osztályokban. Elsősorban bemutatnám a mozgás ábrázolását különböző stílusirányzatokban, illetve egy a témával kapcsolatos tárgyat készítenénk el a tanulókkal, amely a második és harmadik osztályban egy agamográf lesz, a negyedik osztályban pedig egy Alexander Calder munkájára épülő papír és drót szerkezet, a foglalkozásokat pedig érdekes feladatokkal egészíteném ki.

A foglalkozásokról és az elkészült munkákról képeket is készítenék. A gyakorlat anyagát teljes diszkrécióval kezelném. Munkámban nem jelenne meg a gyermekek neve, a képeken pedig az arcuk nem fog vagy csak részletekben fog látszódni.

Tisztelettel, Ambrus Sütő Zsanett.

Mobil: +380689965245

E-mail: suto.zsan199@gmail.com

Oktatási intézmény neve: Viski Kőlcsey Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény

Iskola Címe: Visk, Nagy u.53

Iskolaigazgató neve és aláírása:

Sütő Zsanett

2020.10.16./Visk

Ім'я користувача:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1007936731

Дата перевірки:
20.05.2021 00:07:38 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet

Дата звіту:
20.05.2021 00:32:35 EEST

ID користувача:
100006701

Назва документа: Ambrus (Sütő) Zsanett

Кількість сторінок: 38 Кількість слів: 11136 Кількість символів: 81126 Розмір файлу: 1.25 MB ID файлу: 1008027704

3.96% Схожість

Найбільша схожість: 1.1% з Інтернет-джерелом (<https://www.sulinet.hu/tovabbtan/felveteli/2001/29het/muvtorl/muvto>).

3.96% Джерела з Інтернету

22

Сторінка 40

Пошук збігів з Бібліотекою не проводився

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел